

SOM

Publicació de cultura popular catalana. Núm. 304 · Any XXXIII

Creu de Sant Jordi
pel nostre director

Dia universal de la sardana

El diumenge dia 17 de juny

és el **DIA UNIVERSAL DE LA SARDANA**, es demana que s'interpreti en cada audició o aplec la sardana del mestre **Vicenç Bou** **El saltiró de la cardina**, en commemoració dels 50 anys del seu traspàs.

Cada any, el diumenge previ a Sant Joan, totes les manifestacions sardanistes d'arreu expressen la universalitat de la sardana amb la interpretació d'una peça comuna.

La intenció és difondre la sardana com a dansa i fer visible el seu esperit de germanor i festa que representa. Per aquesta raó no només s'organitzen ballades als Països Catalans, sinó que casals catalans de l'estranger d'altres entitats acostumen a preparar esdeveniments sardanistes per a aquesta data, amb la sardana escollida com a símbol d'unitat.

Cada any hi ha una sardana unitària diferent, que acostuma a respondre a criteris d'efemèrides o símbols que se celebren durant l'any. L'elecció d'enguany respon al fet dels 50 anys de la mort de Vicenç Bou, un dels compositors de sardanes més populars de tots els temps.

col·lecció mos

Atenció *subscriptors dels llibres mos*

En els propers dies rebreu un altre llibre de la col·lecció **MOS**, es tracta d'un treball, del nostre company Robert Roqué, que ha seleccionat diversos textos sobre la sardana de finals del segle XIX i principis del XX, titulat: **Comunicacions escrites de la Sardana**. I, en breu un treball d'en Jordi Puerto titulat: **El vuitè dia**.

A tal efecte posarem en circulació els rebuts corresponents de la vostra subscripció de llibres de la col·lecció **MOS**, com cada any per un import de 33,00€.

MOS

Joan Domènech i Moner

Immersió en els temps antics

Feia temps que li havia demanat de passar una tarda amb ell i no trobava el moment d'anar-hi. Finalment, ho he fet. I és que una xerrada amb l'erudit tossenc –tot i que fill de Calonge, on ha estat homenatjat recentment– Vicenç Esteban Darder, és un plaer per a tots els que estimem la cultura. Les explicacions d'en Vicenç abasten camps molt diversos. La seva curiositat és àmplia i en són testimoni els llibres que s'acumulen per les diferents estances de casa seva i ara, sobretot, a l'entrada, a la planta baixa. En Vicenç s'ha fet gran i procura evitar escales i a l'espai on abans funcionava la premsa del vi –ara una autèntica peça de museu– s'hi ha fet el seu rebedor i allà acull les visites i manté les tertúlies. Sobre un sofà s'hi amunteguen entre altres coses, solfes i més solfes, més o menys classificades. Provenen de diversos familiars seus músics, sobretot de Narcís Darder Dellunder. A Tossa havia fomentat la música el cèlebre Narcís Frigola Fajula, membre d'una nissaga important de Castelló d'Empúries. Sembla, però, que en un moment concret li van fallar les ajudes públiques i particulars per les quals amenitzava les solemnitats tosenques, a l'església o als sarau, i va traslladar-se a Lloret, on deixà, també, diversos testimonis filharmònics del seu pas. Els Darder, a Tossa, van continuar la tasca. Les solfes que en Vicenç pacientment ha guardat, demostren la vida activa, en aquest camp artístic, dels temps passats. Trobar-te envoltat de solfes i partícels crea un estat d'entusiasme als qui ens agraden els papers antics, indescriptible. Des de sardanes curtes a sardanes llargues, des de misses senceres fins a salves i cants religiosos especials, des de valsos i polques a americanes i rigodons, passant pels "llancers", els xotis i les masurques, des d'obres dels esmentats Darder, a peces d'altres compositors, recopilades o autògrafes, com tota una colla de composicions de Vicenç Bou, signades pel propi autor, o de l'Antoni Agramont. Es dona el cas que a Castelló, don era aquest autor, la família, amb el temps, va llançar totes les seves solfes. Ara els castellanencs en voldrien trobar com més millor. A casa d'en Vicenç Esteban en van recuperar més de cinquanta. També hi ha peces d'Urgellés, de Casas, de Josep Serra, de Pau Gaunter, de Font Palmerola... Fins i tot les lletres són una delícia. A ritme de sardana, d'himne o de ballable, trobem les queixes dels tapers o les il·lusions dels catalanistes de Macià. Aquesta columna només pretén ser un tast del contingut de l'arxiu i un primer reconeixement a l'àmic Vicenç, però en farem un article llarg més endavant. S'ho val. ■

SOM

Índex SOM núm. 304. Any 2012. Any XXXIII

Immersió en els temps antics. Joan Domènech	3
La cobla progressa. Josep Vinaròs	4
Entre la picaresca i la realitat. Jordi Puerto	6
Robert Roqué i Jutglà Creu de Sant Jordi.	
Felicitats! Ricard Jové	8
La Sardana de l'Any	9
L'entrevista: Marc Santiago i Casasses,	
Contraaix. Damià Daviu	10
Avui, ara i sempre, amb la sardana per Catalunya.	
Ricard Jové	14
Cobla Marinada, 30 anys, 1981-2011 (I).	
Damià Daviu	16
La XXXVII Nit dels Músics, de Cassà. Quim Massa	19
La bandera dels aplecs. Ricard Jové	20
Premi Floricel Rosa d'Or 2012	21
Músics d'or: Josep Pascual i Josep Joli.	
Antoni Romero	23
Ressons de comarques	24
Llibres. Joan Gala	32
Artistes i la sardana. Robert Roqué	34
Oci. Núria Lorente i Amadeu Cuadrado	35

El director de la nostra revista, en Robert Roqué i Jutglà, ha estat distingit per la Generalitat de Catalunya amb la Creu de Sant Jordi

A.P.P.E.C.
ASSOCIACIÓ
DE REDACCIONS
PERIÓDIQUES
EN CATALÀ

Director: Robert Roqué i Jutglà

Consell de Redacció: Gabriel Castelló, Damià Daviu, Joan Domènech, Joan Gala, Jordi Puerto, Antoni Torrent, Josep Vinaròs.

Coordinació editorial: Josep M. Puig

Cap de publicitat: Marta Rovira Juanola

Edita: GISC

(Grup d'Informadors Sardanistes de Catalunya)

Tel. 630 073420

Fax 972 841812

a/e: josepm@cantalozella.cat

Racolta de Dalt, 9 – 17850 Besalú

Imprimeix: Arts Gràfiques Cantalozella, SA

Dipòsit legal: GI-148-1980 – Any XXXIII

Col·laboren:

Diputació de Girona

Generalitat de Catalunya

Aquesta revista no s'identifica necessàriament amb les opinions expressades pels seus col·laboradors

La cobla progressa

En el número anterior d'aquesta revista, ja feia esment sobre la normalització de la cobla encara, però, en aquesta ocasió vull completar una mica més aquesta temàtica tant important vers la cobla. Cal observar de prop l'evolució de la cobla, sense deixar de banda el camí que s'ha seguit fins a arribar on som avui. Ens trobem escassos d'obres més enllà de la sardana, caldrà doncs que apareguin noves partitures per a cobla amb les diverses músiques que avui s'escolten al marge de la cobla. Sempre respectant les sardanes que han de ser la base i el fonament de la cobla, han de nàixer noves i variades músiques en les quals els diferents públics coneguin els instruments de la cobla partint de les sensacions que reben, sigui assistint als concerts clàssics o moderns.

No vull tractar la música des de la vessant sardanista, de la qual tenim llarga experiència, es tracta de la normalització de la cobla més enllà de la sardana.

Si ens centrem en els concerts, veurem que hi ha tot un món per experimentar i fer que la normalització arribi a tots els públics sigui quina sigui la música que escullin o s'interpreti en qualsevol indret, cal que ho prenguem seriosament i tinguem en compte els diferents públics a què va destinada

una determinada música i procurar que aquests públics s'hi sentin prou interessats.

Si es tracta d'un concert de música per a joves, l'embolcall del concert haurà de ser amb força llum i músics en moviment que donin marxa a l'espectacle. Si el concert ha de ser amb una base musical clàssica, haurem de procurar que arribi amb un bon suport promocional, a un públic variat que cerca una música lluny del rock o músiques pensades per al jovent. La música pot ser moderna o de tall clàssic i també pot ser bona i dolenta al marge del seu estil.

Hom pensa amb la important tasca que cal fer per arribar a uns públics que no coneixen la cobla, podria ser molt interessant programar un concert de cobla dins una programació variada, on igual hi trobem orquestres simfòniques amb interpretacions de Mozart, Sibelius, Bethoven, Montsalvatge, etc., amb orquestres de primer nivell i naturalment amb alguna de les bones cobles que tenim. Organitzar un concert per a un públic que viu la cobla cada dia, pot ser important, si bé no la donarem a conèixer a altres públics

Encara avui, hi ha una bona part de públic que quan li dius cobla, interpreta sar-

danes a la plaça. S'ha fet molt per la normalització de la cobla, però cal seguir aquest camí en bona direcció i amb un criteri clar d'on volem arribar.

Una altra tasca a fer és la internacionalització de la cobla. No ens quedem per a nosaltres la meravellosa música que ens ofereix la cobla. Serà necessari tenir uns bons ambaixadors de la música, si més no a Europa, sobradament coneixem moltes músiques de fora que han arribat aquí sense que les haguem demanat, possiblement hagin tingut uns bons comercials. Si creiem en la cobla, per què no en fem una bona promoció pels qui vénen de fora? Per què no l'exportem com fan altres països? ■

■ Fotografies d'en Lluís Franco

Entre la picaresca i la realitat

Realment no recordo de bell antuvi qui fou el primer que va ficar la mà a la caixa, si fou aquell que no portava tricorni encara que els manava a tots, o aquell altre que seia en un gran banc, i aquest no era pas del parc, i que ara dóna lliçons des de la finestra d'una televisió d'allà el centre.

Aquí no ens hem pas salvat de la crema, el més paradigmàtic és sens dubte el cas dit Millet o del Palau de la Música, amb el qual vaig tenir una certa relació ja que com a premsa era convidat a la presentació dels cicles musicals com el "Cobla, cor i dansa", en què ens informaven del fet i es donaven les dades del cicle anterior, es presentaven les xifres i es convidava a qui estigués interessat a comprovar-les, deixant la documentació damunt la taula. A veure qui era el maco que ho remenava i en demanava aclariments.

A la comunitat de sota, tres vestits obsequiats al president causen un fort renou, Gurtel porta per nom l'afer, no crec que els tres vestits, tot plegat mil euros, sigui la causa de l'enrenou si més no aquests deuen venir arrebossats amb lingots d'or. I què me'n dieu de l'aeroport de "l'abuelito" a Castelló de la Plana, més conegut com *l'aeroport dels vianants*, on encara no hi ha aterrat cap avió?

Saltem un tros de mar, anem a ses illes, el cas es coneix com Palma Arena, un expresident es va creure amb el dret d'usufructuar-ho tot, i ara té un bon embolic, i a tot això s'hi ha afegit un altre cas, el Nóos, on es feien informes a bon preu, tot plegat veurem com acaba.

No segueixo perquè acabaria marejant-vos a tots, ja que tot l'esmentat només és la punta de l'iceberg.

Un denominador comú. Que jo sàpiga cap d'ells a retornat ni una "pela" ni un euro de tot el que ha estat trincat, si no és així comuniquem-m'ho que gustosament rectificaré.

Com m'atreveixo? Algú pot comentar. Jo a res, tot el que acabo d'escriure ho he llegit a la premsa diària: *La Vanguardia*, *El Periódico*, *Punt/Avui*, *El País*, *El Mundo*, aquest darrer especialment crític amb els temes mallorquins, fa la impressió que hi té una certa vocació.

Tot plegat salpebrat amb una crisi de cavall, conseqüència del totxo mal girbat i les hipoteques per imports superiors al preu del hipotecat, i per si fos poc caceres d'elefants mig d'incògnit, que en certa manera a causa del rebombori produït, s'hagué de disculpar per TV, tot dient: "Lo siento mucho. Me he equivocado. Y no volverà a ocurrir." Onze paraules, que si no tinguéssiu coneixement de res no sabríeu de què s'està parlant. A més trets una mala praxi d'ortodòxia en el cas d'YPF a l'Argentina: per cert qui tingui calés invertits a l'altre cantó de l'Atlàntic que es comenci a preparar, que no és el meu cas, perquè per no tenir-ne, no en tinc ni aquí.

Vaja crisi? Hi ha qui diu, tot comentant-ho, que els restaurants estan ben plens. Però us heu fixat que alguns sols demanen un plat, d'altres no prenen cafè i la majoria van al menú?

Algunes veus comenten, i si sortíssim de l'euro?

A la pregunta jo podria respondre tot dient: "Si quan hi vàrem entrar fa deu anys, ens van deixar econòmicament en calçotets, en sortir-ne no seria possible que quedéssim en pilota picada?"

Recordo tot pensant en el tema, que fa uns anys vaig assistir a la conferència que va donar l'economista i catedràtic de la Universitat Ramon Llull Santiago Niño Becerra per parlar-nos de la crisi que en aquells moments pràcticament s'iniciava, de la qual ens va augurar, en ésser requerit sobre el tema, que no començaria a tenir solucions més o menys clares fins al 2018. També recordo que algú va comentar pel passadís en sortir que Niño

Becerra era “l'enfant terrible” dels economistes catalans, i que potser no calia prendre-ho al peu de la lletra. De broma en broma des d'aquell moment han transcorregut gairebé quatre anys i per arribar a la data pronosticada només ens en manquen cinc i mig.

De llavors ençà s'ha canviat el govern de la nació espanyola, hem passat d'un, que potser parlava massa, a un altre que gairebé no diu res. Com diu l'adagi: que Déu ens agafi confessats, a ell i a nosaltres, frases que em recorden als avis, que malgrat tot posseïen la intuïció del poble ras. Recordeu aquella frase de principis de segle: “España va bien”, mentre el deute privat anava pujant en xifres astronòmiques? Ningú dels que dirigien fou capaç de veure-ho. Tot plegat penso que potser eren més pràctiques les teories malthusianes de l'estat aïllat, que s'aplicaren durant l'època franquista. No penseu pas que els EUA estan gaire millor, el seu recurs és utilitzar la maquineta de fer dòlars a tota pastilla, ells poden fer-ho, així com devaluar la moneda, nosaltres no. Els ho deuria haver ensenyat Adam Smith?

No us refiéssiu pas de bancs o caixes, que us ofereixen productes financers de gran rendiment, sobretot llegiu tota la dita lletra petita i pregunteu si estan garantits per l'Estat. Fixeu-vos el que ha passat amb les anomenades preferents: tot el qui hi ha col·locat sigui quin sigui el numerari, no es pot cancel·lar, ni en pot disposar en cas de necessitat i no té cap mena de venciment; ara tampoc no els abonem cap interès, aquell bon interès del 5% que varen fer servir d'esquer per captar aquest capital; això a casa meva té un nom, suposo que a la vostra també i possiblement serà el mateix i penso que no deurà ser el de solidaritat.

Tot plegat un bon embolic. Perquè serveixi una mica de pont faré a grans trets una breu cronologia dels fets, que inicio l'any 1492, quan la reina Isabel la Catòlica prohibeix que ni catalans, valencians ni mallorquins, s'embarquin per anar a la descoberta d'Amèrica llevat dels clergues; durant els anys que segueixen els dirigents feudals de Castella viuen de l'or i l'argent que els conqueridors envien des de les Índies, però no tot arriba, els corsaris anglesos i francesos els ataquen sovint per saquejar tot el que porten. L'any 1898 és quan Cuba, Puerto Rico i Filipines, les darreres colònies espanyoles s'eman-

cipen i un ministre del govern central pregunta al president: “...Y ahora de que viviremos?” “De que va a ser, de las colonias interiores...”. Setembre de 1939, Festa Major de Llinars del Vallès, des del balcó de l'Ajuntament Federico de Correa i Weglison (governador de Barcelona) es dirigeix al poble i acaba el parlament així: “...Y vosotros catalanes, a trabajar i a callar...”. Jo hi era, tenia gairebé deu anys. I ja som a 2012; resulta que les dues autopistes de peatge que té la comunitat de Madrid, estan en números vermells i la ministra del ram diu que ho pagui Abertis (que gestiona les autopistes catalanes) i en compensació li allargaran la concessió de les seves uns anys més quan ja en fa més de quaranta. O sigui, que paguin els catalanets de sempre. Però aquests, com diria la Belen Esteban, en tenen el “potorro” ple i surten a la carretera dient “Jo no vull pagar”. I passen els peatges sense deixar ni un euro. Això és el que acostuma a passar quan s'estreny massa la corda, tot acaba per petar. Ja veurem com acaba.

Menys mal que també ens han arribat algunes bones notícies. Entre elles la renovació de la Junta Rectora de la Federació Sardanista de Catalunya, en una assemblea nodrida de persones d'arreu del país, per dir-ho d'altra manera gens habitual en actes com aquest en altres entitats. Altra grata nova, que aquesta sí que ens afecta de ben a prop i directament, és la concessió enguany de la Creu de Sant Jordi, al nostre bon amic i company Robert Roqué i Jutglà, que figurava enguany entre els vint-i-cinc notables guardonats. Enhorabona! I una darrera, aquesta de gran transcendència, l'aglutinació de les tres entitats sardanistes del país més representatives del sardanisme actiu, com són la Federació Sardanista de Catalunya, la Unió de Colles Sardanistes de Catalunya i Obra del Ballet Popular, per signar un protocol amb la Generalitat de Catalunya per a transformar una sèrie d'actes existents en un, en el qual s'aglutinarien plegats sota la denominació de Capital de la Sardana, i s'anuncia que la primera de les quals serà Arenys de Munt el 2013, substituint així les Ciutats Pubilles, creades el 1960 per l'Obra del Ballet Popular, la primera de les quals fou Girona, i que finalitzaren a Organyà el 2011.

Sort que un té unes bones espatlles i força dosi d'humor, perquè de no ésser així, n'hi hauria per llençar el barret al foc. O no! ■

Robert Roqué i Jutglà

Creu de Sant Jordi. Felicitats!

Quan ets conscient que fa molts anys que coneixes una persona, és que fa molts anys també que vas pel món. Devia ser vers l'any 1971, quan la proclamació de Ciutat Pubilla de la Sardana va recaure en Lloret de Mar, la bella població de la Selva, que vaig tenir l'oportunitat i el goig de conèixer en Robert Roqué, sempre acompanyat de la seva bella esposa, i, en certa manera, i participar i compartir les vicissituds de la nostra dansa nacional, tan condicionada en aquella època per les circumstàncies polítiques, que pugnaven –que segueixen pugnant encara avui mateix, en plena democràcia (!)– per a despersionar el nostre poble.

En Robert, per als amics, entre els quals m'encantaria de poder-m'hi comptar, feia anys que s'hi dedicava a aquesta labor, a aquest gaudi; ell havia començat de molt jovenet, jo no tant, ni de bon tros. Però vaja, no és d'això que cal parlar ara, no és d'això. Doncs anem per feina!

Avui ens cal parlar d'un Robert Roqué, notable activista cultural que, al costat d'altres personalitats no menys importants en aquest món de la cultura popular i tradicional, han aconseguit fer perdurable i dignificar una modèlica tasca molt encomiable, de promoció i enaltiment de la sardana, principalment, però també de la dansa secular i de totes les altres diverses promocions i neguits culturals que s'hi han volgut sumar, per a compartir una iniciativa tan important en aquells anys del seu infantament i, encara, avui dia, com la Revista *SOM*, la nostra revista de referència, que en el nostre món, tampoc no gaire solidari ni prou unit, val a dir-ho, ha pogut assolir, fins avui mateix, la respectable xifra de 302 números editats, en els seus XXXIII anys de profitosa existència i, també, amb la mateixa finalitat lluitant al capdavant de la col·lecció *MOS*, la bibliografia de la qual ha assolit una remarcable extensió i categoria intel·lectual, inèdita fins als nostres dies.

És per tot això que Robert Roqué i Jutglà, ha estat distingit enguany per la Generalitat de Catalunya amb la **Creu de Sant Jordi**. A hores d'ara ningú no dubta dels notables mereixements d'en Robert per a acreditar la raó d'aquesta distinció. Possiblement més que ell mateix en són conscients els que han compartit la seva tasca braç a braç, i els que, potser una mica més llunyans en la distància, però propers en el neguit i en la intenció, hem anat seguint el dia a dia de la seva incansable consagració a la seva obra cultural i patriòtica.

Avui, doncs, conscientment solidaris amb la tasca realitzada durant tota aquesta vida d'autèntic compromís, volem unir-nos a l'homenatge que es mereix en Robert, i a través de la seva revista, *SOM*, que és la *Revista de tots*, felicitar-lo cordialment i efusivament, tot esperant que això no signifiqui una meta, un punt d'arribada, sinó un nou graó i un esperó especialment significatiu per a continuar en aquesta taleia, i fer-ho des de les seves possibilitats físiques, perquè la intenció i la finalitat les té prou acreditades fins al dia d'avui, i amb la inequívoca intenció del deure ineludible, en aquesta lluita sempre apassionant de vetllar per la nostra cultura des de qualsevol lloc, perquè tots els llocs poden ser hàbils per a no defallir en l'intent.

Robert, permet-me que insisteixi en la meva felicitació més cordial i sincera per aquest nou guardó, tan escaient com merescut, i us desitgi, a tu i a la teva esposa, que sempre t'ha fet costat en aquesta lluita, una llarga etapa per a seguir consagrat en aquesta labor i en la nostra brega de portar a tots els racons del país, una expressió del costumisme que ens autenticava. I ho hem de fer sense renúncies, perquè la nostra nació, avui potser més que mai, ens necessita a tots ben units en les nostres conviccions irrenunciabils. ■

La Sardana de l'Any

El passat dia 12 de maig es celebrà al Teatre La Llotja de Lleida, la Final del Certamen “La Sardana de l'Any 2011”.

En el decurs d'aquest any s'estrenaren a Catalunya un total de 200 sardanes. Un jurat musical qualificat, n'escollí 72 que passaren per les diferents eliminatòries a través de les emissores de ràdio d'arreu de Catalunya, que retransmeten aquest espai. D'aquí sortien les 10 sardanes finalistes, que foren interpretades per les cobles, Jovenívola de Sabadell i Bellpuig Cobla. Tot seguit el públic assistent emeté els seus vots, que foren un total de 813, i la classificació quedà així:

- *Lleida Sardanista, 2011*, de Martí de Joan, amb 878 vots
- *Sa Pauma* de Josep Coll Ferrando, amb 833 vots
- *Xiulets i melodies*, de Jeroni Velasco, amb 755 vots
- *Entre Sabadell i Calella*, de Maria Mercè Navarro, amb 473 vots
- *Súria, 40 anys d'Aplec*, de Carles Santiago, amb 436 vots
- *Per això t'ho dic*, d'Enric Ortí, amb 415 vots
- *El pati de l'artesà*, de Carles Santiago, amb 336 vots
- *Per recordar-me*, de Lluís Albert, amb 309 vots
- *El primers 65*, de Jaume Oliver, amb 243 vots
- *La Nou, mil anys d'història*, de Josep Navarro, amb 200 vots.

Per tant guanyadora de la “La Sardana de l'Any 2011”: **Lleida Sardanista 2011**, de **Martí de Joan** i accésit a *Sa Pauma*, de Josep Coll Ferrando.

De les sardanes estrenades en el decurs de l'any les diferents emissores escolliren el denominat “Premi de la crítica” que al seu judici és la que té més qualitats musicals i en resultaren guanyadores: *Sardanes a l'Once*, de Jordi Paulí i accésit a *Sisè sentit*, de Lluís Alcalà. ■

■ Martí de Joan fou el guanyador d'enguany.
Fotografia d'en Marc Rovira.

Damià Daviu

Marc Santiago i Casasses, Contrabaix

Marc Santiago i Casasses és l'actual contrabaix de la cobla Mediterrània. És germà d'en Roger Santiago (trompeta de la mateixa cobla) i fill del tible i compositor Carles Santiago (de la cobla Ciutat de Cornellà). En Marc és una excel·lent persona i un músic amb una gran intuïció i memòria musical a qui no espanten l'estudi ni el repertori per complicat que sigui.

Avui tenim entre nosaltres el contrabaix Marc Santiago disposat a contestar les nostres preguntes. Veient les fotos d'en Marc observem que cada dia té una semblança més evident amb el seu pare. En Marc, a qui coneixem des de fa una colla d'anys, és un d'aquells músics compromesos, gens conflictiu i que és un exemple per als seus companys de cobla pel seu treball i sacrifici. Tot a punt, doncs, encetem l'entrevista d'aquest mes per a la revista SOM.

- **Marc, per començar ens pots dir el teu nom, la data de naixement, els teus inicis en la música, mestres i la teva trajectòria?**
- El meu nom és Marc Santiago i Casasses i vaig néixer a Barcelona el 2 de febrer de l'any 1977. Abans de seguir vull dir que la meua història i la meua tra-

■ En Marc fa alguns anys a l'Aplec de Sils

■ En Marc Santiago.

jectòria són semblants a les del meu germà Roger, que fa uns mesos apareixia en aquesta revista. Vaig aprendre solfeig amb la professora Montserrat Martínez, que era la mestra de solfeig de l'Escola de Música dels Amics de la Sardana de Cornellà, que va ser l'origen de l'actual cobla Ciutat de Cornellà. Ja a l'escola d'aquesta entitat, al local social, vaig començar amb l'instrument i curiosament no va ser amb el contrabaix, em vaig iniciar amb el tible i el clarinet amb el mestre Jaume Moliné, era l'any 1989, i vàrem estar així uns mesos fins que ens vàrem adonar que això de bufar no era per a mi. L'any 1990, aconsellat pel meu pare, agafo el contrabaix, el meu actual instrument. Ja decidit a tocar el contrabaix i a tocar el de tres cordes, ja que jo volia tocar sardanes, ens vàrem adreçar a Josep Moriscot i Pons, l'entranyable Pitu, que com tots sabreu va tocar molts anys a la cobla La Principal del Llobregat. Ell va ser el meu mestre durant 4 anys, recordo que em donava les classes al local social de l'entitat Amics de la Sardana de Cornellà, que ja he citat abans. Posterior-

■ Els dos germans Santiago, en un descans de la cobla Mediterrània

ment vaig fer estudis de contrabaix al Conservatori del Gran Teatre del Liceu, uns estudis que vaig iniciar l'any 1997 i els meus mestres varen ser l'Enric Ponsa i en Luís Cojal, amb els quals vaig aprendre a tocar el contrabaix de 4 cordes. Els 4 anys que hi vaig estudiar vaig aprendre molt i recordo que eren molt exigents. Ah! també vaig fer 3 anys de piano amb la mestra de solfeig, la Montserrat Martínez.

El meu debut es va produir a la cobla els Igualadins, una cobla que s'estava formant i per aquesta raó varen preguntar al meu pare si coneixia un parell de trompetes i un contrabaix, que eren els músics que els mancaven per tenir la cobla completa. Així el meu germà Roger i un veí de Cornellà van ser els trompetes i jo el contrabaix de la cobla els Igualadins. Després d'alguns assajos va ser el debut, el dia 10 de novembre de 1991 en una audició a Igualada. Vaig estar un parell d'anys amb els Igualadins (tocàvem molt poc però assajàvem cada setmana). Recordo que vàrem anar a França, una sortida en que vàrem fer diverses actuacions. L'any 1993 els Igualadins es van convertir en la cobla Ressonò, a la qual va continuar el meu germà Roger, però a mi em varen cridar de la cobla Popular. A la cobla Popular vaig estar-hi cinc temporades tocant cada diumenge a la catedral de Barcelona, i en aquestes audicions, recordo que el meu germà Roger, com que era un aprenent, venia molt sovint a fer de tercer trompeta. L'any 1997 vaig entrar a formar part de la cobla Ciutat de Cornellà en substitució de Custodio Muñoz que aquell any va passar a la cobla Jovenívola de Sabadell. Amb la cobla Ciutat de Cornellà era com estar a casa i podia tocar al costat del meu pare. Hi vaig estar fins a l'any 2007, en què vaig entrar a formar part de la plantilla de la meva actual cobla: la cobla Mediterrània.

■ A la cobla Ciutat de Cornellà vas tocar al costat del teu pare, què va significar per a tu tocar plegats?

■ Com he dit abans era com estar en família, em va servir per conèixer molta gent, i a partir de llavors vaig ser més conegut. (Vaig aprendre molt a les ordres del director de la cobla en Joan Josep Blay). Al meu pare li dec molt, com a músic i com a pare, ell sempre m'ha ajudat en tot.

■ També ens has dit que el teu mestre de contrabaix va ser en Pitu Moriscot. Què ens en pots explicar?

■ Vaig anar 4 anys amb ell i més que un professor era un amic, vaig aprendre molt i li dec molt. Encara el recordo amb la seva pipa abans d'iniciar la classe.

■ Marc, durant la setmana, treballes?

■ Sí, durant la setmana treballo en l'empresa MITON a Abrera, una empresa que es dedica a la manipulació i envasament de diferents productes, des de l'any 2000 en què hi vaig entrar he estat en diverses seccions. Tinc sort de tenir una bona feina amb els temps actuals.

■ Marc Santiago, contrabaix de la cobla Mediterrània.

■ La personal manera de transportar el contrabaix d'en Marc.

■ Ara una pregunta un xic estranya, però que molta gent ens ha demanat que et fem. Saps que fa molts anys que et seguim i que som uns admiradors teus, però hi ha una cosa que ens té intrigats: és el fet que moltes vegades toques el contrabaix sense mirar la partitella. Ens ho pots explicar?

■ Hi ha sardanes que les toquem moltes vegades, però tinc la sort que quant toco un sol cop una sardana, les notes em queden al cap, és tan sols això. Recordo una anècdota de quan tocava a la cobla Popular. En aquesta cobla es tenia el costum que cada músic guardés les seves partitelles; doncs bé, un dia, en una audició a la catedral de Barcelona no vaig portar les meves, i el que podia ser un problema no ho va ser ja que vaig tocar totes les sardanes de memòria, sense partitella, perquè les havíem assajat un dia entre setmana. Espero no deixar-me mai el contrabaix, tot i que pel seu volum és difícil.

■ Quants contrabaixos tens?

■ Tinc tres contrabaixos, un és amb el que vaig començar, un altre de quatre cordes que utilitzo tant per als concerts de cobla com per als de música clàssica amb l'orquestra i l'altre, el que faig servir per tocar sardanes, construït per Jordi Ruscada i Martí de la població de les Planes d'Hostoles, fins fa poc membre de la cobla-orquestra Montgrins. Tinc l'honor de disposar del primer contrabaix que va fabricar en la seva totalitat el Sr. Ruscada.

■ També resulta molt curiosa la teva manera de transportar el contrabaix ...

■ El porto com si fos una motxilla, penjat a l'esquena, ara ja hi ha molta gent que ho fa, tot i que la funda amb rodes també és freqüent.

■ Estàs casat ...

■ Estic casat amb la Susanna. Ens vam casar al Monestir de Sant Ponç, a Corbera de Llobregat el 14 de juliol de 2007 i tinc una filla de tres anys que es diu Laia. Tots tres vivim a Corbera de Llobregat.

■ Recordo que en Carles Santiago, el teu pare, us va fer una sardana. Ho pots explicar?

■ El meu pare ens va fer la sardana titulada *En Marc i la Susanna*. Nosaltres no sabíem res que aquella sardana que havíem sentit amb el piano a casa dels meus pares era per a nosaltres. Es va estrenar al restaurant Fontpineda, el mateix dia del nostre casament. Va venir la cobla Mediterrània acompanyada pels altres músics convidats a tocar-la; per exemple, Daniel Gasulla feia el paper de contrabaix amb el fiscorn (jo no vaig tocar). A l'església també es va interpretar una peça que ens va dedicar amablement el mestre Josep Maria Serracant.

■ Marc Santiago en plena actuació.

■ Els tres Santiago: en Roger, el patriarca Carles i en Marc.

■ Marc, recordo haver-te vist tocar amb la cobla Mediterrània a l'Auditori Pau Casals del Vendrell la sardana obligada de contrabaix *En Cacaliu* d'en Joaquim Serra. Has interpretat moltes sardanes obligades de contrabaix?

■ Sí, ja ho recordo. A més d'aquesta he interpretat diverses sardanes obligades com *Tap i carabassa* de Ricard Viladesau, una obligada de flabiol i contrabaix que interpretava amb la flabiolaire Àngels Franco en la meua època a la cobla Ciutat de Cornellà i un dia fent una substitució vaig interpretar *Centre de gravetat* de Joan Jordi Beumala, en una versió per a dos contrabaixos amb el contrabaixista Àlex Roig, interpretació que va requerir diversos assajos previs. També he tocat algunes de les obligades de contrabaix del compositor de l'Hospitalet Antoni Albors.

■ A part de la cobla, fas altres activitats musicals?

■ He format part de l'Orquestra Simfònica Diaula, actualment canto a la Coral Diadema de Corbera de Llobregat, he col·laborat amb la Cobla de Cambra de Catalunya en enregistraments de sardanes, he enregistrat Cd amb la cobla Mediterrània, cobla Ciutat de Cornellà i cobla ONCE i el mes de febrer pssat vaig fer un enregistrament amb la cobla Bohèmia.

■ Marc, penses seguir molts anys en el món de la sardana, amb el teu contrabaix?

■ De moment sí, de moment penso seguir tocant sardanes perquè m'agrada molt, tota la família som sardanistes i a la meua filla sembla que també li

agraden. Recordo que quan tenia dos anys ja cantava les melodies de conegudes sardanes, perquè té una gran oïda.

■ Ja per acabar, ens pots dir la formació de la cobla Mediterrània per a la temporada 2012?

■ La formació de la cobla Mediterrània per a l'any 2012 és: flabiol i tamborí, Isabel Gregori; als tibles, Francesc Gregori i Ramon Casafort; a les tenores, Jordi Guixé i Joan Vilajuli; a les trompetes, Roger Santiago i Antonio Ortega; al trombó, Joan Puertas, als fiscorns, Miguel Àngel Gracia i Albert Pol, i al contrabaix, jo mateix. El nostre director és Bernat Castillejo, el nostre representant és en Joan Vilajuli i assagem en un local propietat de Josep Maria Serracant.

Com que és la darrera pregunta vull enviar una salutació al món sardanista, balladors, músics i altres i als lectors de la revista SOM. Gràcies.

■ En Marc amb el seu contrabaix.

Marc, per a nosaltres ha estat un plaer convidar-te a sortir a les pàgines de la revista SOM, i t'hem d'agrair la teua gran predisposició i les facilitats que ens has ofert. Ets una gran persona i un gran músic, un exemple de superació per a molta gent, i crec que la teua família pot estar molt orgullosa de tu. Esperem que la Laia continuï amb la tradició musical de la família Santiago, un petó per a ella i un altre per a la Susanna. Seguirem pendants de tu. Gràcies. Sort i fins aviat! ■

Avui, ara i sempre, amb la sardana, per Catalunya

Sembla que el nou sardanisme té uns projectes més actuals i més convincents. Tant de bo i benvinguts siguin! Potser sí que cal admetre l'oportunitat, o la conveniència, d'anar pensant en alguns canvis en el món sardanista. Ben bé no sé si és correcte dir en el món sardanista o més estrictament limitar-ho a la proclamació de la Ciutat Pubilla de la Sardana, que ningú no sap per què, on o amb quina mena d'acord, sembla que acaba de passar a millor vida. En pau reposi. Aquell moviment tan engrescador que durant la gran dictadura va aconseguir un èxit tan esclatant, avui, en plena democràcia (!), ha finit sense pena ni glòria. Fent una mena de capgirell amb els mots, podríem dir allò de: la Ciutat Pubilla ha mort, visca la Capital de la Sardana! Però cal deixar ben clar que hom enyora aquella Caravana La Flama de la Sardana portant la joia i el neguit del sardanisme pels pobles de Catalunya.

Fa algunes setmanes em va parlar personalment d'aquest tema el president de l'Obra del Ballet Popular, Bartomeu Duran. Em va comentar el propòsit de mudar alguns esquemes d'aquella gaia festa sardanista que va resistir la dictadura, però que no ha suportat aquesta pretesa democràcia (!). No va quedar prou clar quin mecanisme s'ha seguit, ni, encara, quin paper hi ha pintat en aquest nou projecte la Institució Obra del Ballet Popular. Si és que hi ha pogut dir alguna cosa. Que a mi em sembla que no. Per això creiem que és oportú recordar aquí que la majoria de celebracions que ha promogut aquesta Institució al llarg de la seva existència han sortit, sempre, de Jornades d'Estudis Sardanistes, no pas d'iniciatives o decisions

internes dels seus consells directius, com fa l'efecte que acaba de succeir ara.

Sobre aquest tema, més recentment he pogut llegir un parell d'intervius (*El Punt Avui*, 8 d'abril, pàg. 36, i 14 d'abril a la contraportada). Tots han sortit de la mateixa font i amb el senyor Joaquim Rucabado, en la seva qualitat de president de la Federació Sardanista, com a actor principal. Des d'ara mateix vull expressar el meu respecte, el meu suport i la meva admiració per aquesta persona i per a l'equip directiu que l'acompanya a la Federació Sardanista de Catalunya, als quals els desitjo els millors èxits, perquè els seus èxits seran aspectes positius per a la sardana, almenys espero que ho seran com a dansa. També em plau en gran manera que finalment la Unió de Colles Sardanistes acabi sortint del seu aïllament i es presti a formar part del gran col·lectiu que conforma el món sardanista i a col·laborar sense reserves en una manifestació tan important com espero i desitjo que acabi sent el projecte de Capital de la Sardana, del qual, de moment, com a soci de l'Obra encara no tinc informació més concreta (?).

Fetes aquestes precisions, i en relació amb els referits intervius m'agradaria sortir al pas d'algunes expressions que a mi m'han semblat un pic desafortunades. El senyor Rucabado manifesta: "La sardana no és excloent, el sardanisme sí." És una opinió. No sé què deu entendre per sardanisme, però no hi estic d'acord. Tot respectant la legitimitat del criteri de cadascú, crec que es fa necessari tornar l'oració per passiva: el sardanisme no és excloent, el sardanista, *potser sí*. I no detallaré altres aspectes que confirmen la meva opinió,

perquè m'hauria d'estendre massa i tampoc no crec que calgui. Acabaré proclamant, però, que durant molts anys el sardanisme va assajar d'aglutinar sensacions, no pas dividir voluntats, i sempre va ser fidel en el seu intent de promoure catalanitat.

Si puc estar d'acord amb la majoria de propostes que es puguin fer per a actualitzar i modernitzar el món o el moviment de la nostra dansa nacional, crec que mereix alguna mena de comentari que, pel que jo no he sabut encara fins avui mateix, fa estrany que en aquest projecte, o potser millor, en aquests projectes de renovació de la sardana, no s'hagi tingut en compte que, com he deixat dit més amunt, aquesta de les Ciutat Pubilla va ser una proposta que va néixer a partir de la Primera Jornada d'Estudis Sardanistes a Montserrat, l'any 1959.

El senyor Rucabado comenta que no creu gaire en la simbologia que s'atorga a la sardana, i diu que prefereix veure-la més com una "activitat lúdica." Home, potser sí. O, tant de bo! Ves a saber. Però jo no sé si som prou conscients que, a mi em sembla que massa temeràriament, ens anem desarmant dels nostres símbols, mentre els altres els exhibeixen tots, i tal com s'estan posant les coses actualment en el nostre país, en aquesta plena democràcia (!), espanyola i monàrquica, a més a més, jo tinc la impressió que encara els necessitem tots. I més i tot.

El moviment sardanista i altres actituds paral·leles o concordants nostrades, estan subestimant llastimosament els nostres valors, i això provoca que s'estiguin desarborant perillosament. símbols i actituds. I el sardanisme, al capdavant de tots els moviments coincidents, lluny de continuar sent aquella mena de pedra a la sabata amb la Flama

viva de la identitat que va saber portar, o que va col·laborar a portar aquell redreçament cultural i nacional, fa l'efecte que es preocupa, ara, més d'anar trencant els nexes amb el passat, com si fos una mena de rèmora, una llosa insuportable, que no pas de compondre els del present i construir ponts de cara al futur. La història és la que és i ningú no ens la podrà negar. Insistim a admetre que possiblement sigui cert que avui calgui pensar a dotar la sardana i el moviment sardanista, i altres de relacionats si cal, d'uns nous esquemes més adients als temps, això no ho discutirem pas; fa molts anys que se n'està parlant i potser sí que ja era hora que es posés mans a l'obra, però no cremem tot el passat; no ho fem, perquè potser ens caldrà haver d'ajuntar-ne les seves cendres, encara calentes, perquè ens sigui possible fer renàixer d'elles el nou Fènix de la il·lusió i l'esperança.

Com que la decisió ja està presa, doncs benvinguda sigui la flamant Capital de la Sardana. Estem segurs que Arenys de Munt, ho avalen les seves valentes actituds, sabrà fer honor a aquesta nova distinció. ■

Sant Pere de Ribes - El Garraf

12è Aplec de la Sardana

Divendres, 28 de juliol

Plaça marcer, 10 del vespre

Cobles: Jovenívola de Sabadell
Marinada
Ciutat de Cornellà

En cas de mal temps se suspèn.
Hi haurà galetes i cava.

Ribes de Fresser - El Ripollès

27è Aplec de la Sardana

Diumenge, dia 5 d'agost

Pl. del Mercat. 2/4 d'11 del matí i 4 de la tarda

Cobles: Ciutat de Girona
Jovenívola de Sabadell
Marinada

En cas de mal temps, Pavelló Poliesportiu.

Damià Daviu

Cobla Marinada, 30 anys, 1981-2011 (I)

El passat any 2011 la cobla Marinada de Badalona arribava als 30 anys d'existència, sent una de les cobles més conegudes i amb més feina del país. Per manca d'espai, aquest treball no va ser publicat llavors i és ara quan surt en la nostra revista. Principalment actuen per la província de Barcelona tot i que el seu radi d'influència és tot Catalunya. És una cobla eminentment de plaça, amb força feina a ballades i aplecs, tot i que es defensa prou bé en els concerts que fa durant l'any. Els components que han passat per la cobla durant aquests 30 anys són coneguts arreu i entre tots cal destacar el tenora David Estañol que és membre de la cobla des de els seus inicis, de fet és l'únic que queda des d'aquell dia. La cobla Marinada s'ha caracteritzat durant tots aquests anys per ser una cobla oberta a noves iniciatives, és a dir que no tan sols toca sardanes. Ha interpretat altres músiques en diferents espectacles de producció pròpia com Marinada cançons & banda, Veu i cobla una odissea musical o el que portaven durant l'any passat amb el nom de La música de Nino Rota, també cal destacar l'espectacle sardanístic titulat Tenora segle i mig que va gaudir de notable èxit en la seva època. Un fet molt curiós que trobem en aquesta cobla és que els instrumentistes d'un mateix instrument ocupen, indistintament el paper de primer o segon, fet que també es produeix en altres cobles, però no amb la freqüència de la Marinada. La cobla Marinada és una d'aquelles cobles que sempre agrada escoltar i ballar amb ella, amb un ritme engrescador que fa les delícies dels balladors, a més el caràcter cordial i amable dels seus components la converteixen en una cobla que gaudeix de molta acceptació i és molt estimada pel públic sardanista.

Per commemorar els primers 30 anys de vida de la cobla Marinada de Badalona coneguem la seva història i la seva trajectòria:

Jaume Solsona i Roig, creador del Grup Sardanista Marinada i de la cobla Juvenil Marinada, posteriorment cobla Marinada.

Tot començaria quan el germà marista nascut a Vilanova de Bellpuig i destinat a Badalona, Jaume Solsona i Roig, va crear dins del Col·legi dels Maristes de Badalona el Grup Sardanista Marinada, que comptava amb fins a cinc anelles de competició que dansaven en els concursos sardanistes d'arreu de Catalunya. Però Jaume Solsona encara volia anar més lluny i decideix crear una escola de cobla amb la clara intenció de formar una cobla, iniciativa que tindria una bona acollida. Quan els alumnes ja tenien un nivell es va decidir crear la cobla, però calien diners per comprar els instruments i per aquesta raó s'organitzen rifes, una tómbola i un grup de consellers aporta diners al projecte. Els assajos de la cobla Juvenil Marinada comencen el mes de novembre de 1979 amb moltes ganes i il·lusió per part de tots. El director escollit per guiar les primeres passes de la novella cobla va ser Salvador Malonda i Giner, una de les persones més compromeses des de l'inici amb el projecte i que era membre de la cobla Costa Daurada de Mataró. Una mica més endavant i a causa del bon treball

■ La Juvenil Marinada en el dia de la X edició de la Nit de la Sardana, debut oficial de la cobla el 9 de maig de 1981 al teatre La Salut de Badalona.

que s'estava fent es decideix fer un petit concert a les sales del Col·legi dels Maristes com a premi als joves músics i com a reconeixement als professors de l'escola de cobla, directius i pares dels joves. L'èxit del concert anima els responsables del Grup Sardanista Marinada, que decideix organitzar una ballada amb la Juvenil Marinada unes setmanes després, mentre es prepara l'esperat debut oficial. Aquest debut es produeix el 9 de maig de 1981 en el decurs de la mitja part de la X edició de La Nit de la Sardana que aquell any se celebrava a Badalona on varen interpretar dues sardanes. Els components de la cobla Juvenil Marinada que varen actuar aquell dia i per tant són els fundadors de la cobla són:

Flabiol i tamborí: Maria Mercè Navarro i Galindo

Tibles: Jordi Vilaró i Sarradell i

Antoni Ramírez i Garcia

Tenores: David Estañol i Martells i

Xavier Gràcia i Sabaté

Trompetes: Santiago Pi i Torrents, Xavier Perálvarez i Garrido, Josep Maria Alcalde i Baraldes i

Joan Sánchez i Gil

Trombons: Josep Malonda i Rodríguez i Àngel Fernández i Garcia

Fiscorns: Joan Pujol i Montes, Josep Sánchez i Gil i Josep Fecúndez i Martínez

Contrabaix: Esther Lobo i Polidano

L'endemà, dia 10 de maig de 1981, la cobla Juvenil Marinada oferí una altra actuació a la plaça de La Plana de Badalona, conjuntament amb la cobla

Costa Daurada. La llavors primera dama, Marta Freturosa, va assistir a l'acte i es va convertir en la padrina de la novella cobla. El ressò del debut de la cobla Juvenil Marinada en el decurs de la X Nit de la Sardana fou ampli i d'abast nacional i foren moltes les entitats i institucions que van fer arribar les seves felicitacions als responsables del Grup Sardanista Marinada i als professors de l'escola de cobla. Cal dir que a la cobla Juvenil Marinada hi actuaven els alumnes més avantatjats i molts d'altres no hi tenien cabuda, per aquesta raó es va decidir crear una segona cobla infantil, una cobla filial que portava per nom Escola de Cobla que no va gaudir d'una vida gaire llarga, no obstant això va tenir força feina i fou un excel·lent planter per a la cobla gran, la Juvenil Marinada. La dirigia Josep Moriscot i Pons (llavors contrabaix de la cobla La Principal del Llobregat). Mentrestant, la cobla Juvenil Marinada s'obria camí amb l'arribada dels primers contractes als quals en van seguir més i més. Entre el 18 i el 25 de juliol de 1984 la cobla Juvenil Marinada efectua la seva primera sortida a l'estranger, concretament a França, i entre el 28 de juliol i el 12 d'agost del mateix any fan una sortida a Bulgària. L'any 1984 seria el del primer canvi de director a la cobla; marxava Salvador Malonda, que havia fet un treball impagable posant en marxa la Juvenil Marinada, i entrava com a director el prestigiós músic Joan Pich i Santasusana que va apor-

■ La cobla a l'aplec de Badalona del setembre de 1983 integrada per: (darrere, d'esquerra a dreta), Santiago Pi, Jordi Vilaró, Àngel Fernández, Francesc Josep Rodríguez, Esther Lobo, Xavier Gràcia, (davant, d'esquerra a dreta) Josep Malonda, Montserrat Esteve, Xavier Perálvarez, Maria Mercè Navarro, el mestre Tomàs Gil Membrado, David Escobar, Antoni Ramírez i David Estañol.

■ La cobla Juvenil Marinada a la rambla de Badalona, un diumenge de 1984.

■ La cobla Marinada a l'aplec de Benissanet (Tarragona) l'any 1991.

■ Fotografia de la cobla Juvenil Marinada a la platja de Badalona.

■ La cobla Marinada sota la direcció de Joan Josep Blay

■ La cobla Marinada el mes de febrer de l'any 1990 al Poble Espanyol de Barcelona, en un cicle de ballades organitzades per les colles de Barcelona.

tar musicalitat i qualitat interpretativa. Aquell any 1984 efectuen el seu primer enregistrament, un disc de vinil amb sardanes i música coral, que porta per nom *Ofrena*. El mes de febrer de l'any 1986 la cobla Juvenil Marinada sofreix un important revés ja que al mateix temps deixen la formació diversos components, tots ells autèntics puntals; és un moment crític però la cobla surt del problema prou bé. L'any 1986 el mestre Joan Pich i Santasusana deixa la direcció de la cobla i el seu lloc és ocupat pel prestigiós tenora Jaume Vilà i Figueres que aporta repertori nou de sardanes. Coincidint amb la seva independització del Grup Sardanista Marinada, la cobla perd el nom de "Juvenil" que l'acompanyava i passa a denominar-se cobla Marinada tal com la coneixem actualment. L'any 1989 es produeix un nou canvi de director: Jaume Vilà abandona la cobla i el seu substitut és el músic i compositor Joan Josep Blay i Mañez. El dijous dia 16 de gener de 1992, en vigílies dels Jocs Olímpics de Barcelona, mor assassinat per la banda terrorista ETA l'instrumentista de fiscorn de la cobla Marinada (que era músic militar), Virgili Mas i Navarro, un fet que va causar un autèntic trasbals en el món sardanista. Aquell any 1992 deixa la direcció de la cobla Joan Josep Blay i torna Jaume Vilà per dirigir-la fins a l'any 1994 en què se'n fa càrrec el músic i instrumentista de tible Francesc Benítez i Campos i amb ell arriben els primers enregistraments importants en CD. La cobla Marinada arriba a l'any 2000 amb un nou director: el prestigiós solista de tenora de Blanes Jordi Molina i Membrives que inicia una de les etapes de més èxit de la història de la cobla Marinada.

(segueix en el proper número de la revista SOM) ■

La XXXVII Nit dels Músics, va obrir de forma espectacular la Festa Major de Cassà

Com cada any, el divendres de la Festa Major de Cassà, la plaça de la Coma, va lluir d'allò més amb l'espectacular festa de la Nit dels Músics que arribava a la seva trenta-setena edició.

A més la nit va ésser esplèndida meteorològicament parlant. Tot plegat va fer que la nostra plaça principal s'omplís de gom a gom per a escoltar i ballar les sardanes d'autors cassanencs que foren interpretades d'una manera impecable pels cinquanta-nou músics de les més diverses edats, nascuts o vinculats a la vila o que toquen en les seves cobles, La Principal de Cassà i la Selvatana, que varen pujar al gran empostissat, sota la direcció de l'Antoni Mas. Tots amb la il·lusió de retrobar-se un cop l'any per oferir aquest incomparable homenatge a la vila.

Varen interpretar *En Manel i la Vicenta* d'en Francesc Camps, dedicada a en Manel Miralles –un dels fundadors d'Amics de la Sardana– i la seva esposa, *Mestre i amic* de l'Antoni Mas, en memòria d'en Fran-

cesc Rosell, home molt vinculat a la pedagogia i cultura popular del poble, que va morir l'any passat, *Els dos promesos* d'en Mercader, *Recordant en Rahola de la Selvatana* d'en Jordi Feliu; un altre homenatge, aquesta vegada dedicat a en Marcel Raholal, membre i representant prop de quaranta anys de la Selvatana i un dels que va posar fil a l'agulla a aquesta festa, que també va morir el 2011 i, per acabar, dues d'emblemàtiques de la vetllada: *La Nit dels Músics* d'en Mas i *el Sereno* d'en Coll. Aquesta darrera, interpretada a les 12 de la nit, com marca la tradició, ja que és l'hora que sortia el sereno a molt pocs metres d'on es fa la festa i que provoca una apoteosi final amb tots els instrumentistes dempeus i tota la plaça corejant-la, ballant i aplaudint.

L'acte, organitzat per l'entitat sardanista local, comptava amb el suport de l'Ajuntament de Cassà, la Diputació de Girona i el Centre de Cultura Tradicional i Popular Catalana del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. ■

La bandera dels aplecs

El diumenge 10 d'abril de l'any 1971 s'inaugurava, i era beneïda per la Reverenda Comunitat Benedictina, una bellíssima bandera: la Bandera de l'Aplec de la Sardana a Montserrat, que el Departament Sardanista de l'Obra del Ballet Popular s'havia preocupat de fer confeccionar, amb la llegenda: *Aplec de la Sardana* i l'anagrama *O.B.P.*, brodats amb fil blanc de seda. Era una bandera impressionant. La inquietud del sardanisme tenia necessitat d'abrivar-se, exaltar i honorar l'ensenya de Catalunya durant la diada de l'aplec, que onejava airosa tota la jornada. Al matí era hissada amb tots els honors i al vespre era arriada, igualment amb la mateixa solemnitat conceptual. En un cas i en l'altre, els primers anys amb la *Santa Espina*, més ençà amb el nostre himne nacional, interpretats per la cobla. Jo recordo que en tornar de Montserrat cap al tard, tots ens sentíem abusats de catalanitat. La sardana i les nostres danses ens feien vibrar d'èmfasi durant tot el dia i tornàvem cap a casa amarats de pàtria.

Però ara, tot i que sovint em complau de recordar-lo, no vull parlar dels aplecs a Montserrat com a tals manifestacions. Vull parlar d'aquella preciosa Bandera de l'Aplec. L'any següent, el 1972, el Departament d'Esbarts de l'Obra es mostrava certament poc o molt engelosit pel fet que els sardanistes tenien una bandera catalana i ells no, la qual cosa, ensems que no deixava de ser un neguit molt positiu i admirable, potser no era prou certa, perquè l'Aplec d'Esbarts a Montserrat, pràcticament des del primer dia ofería un escut que expressava els colors de la bandera catalana amb les roses grogues i vermelles (actualment són clavells), que hi van dipositant les parelles de dansaires durant la Dansa de l'Ofrena i que es presenta a la Mare de Déu, situant-lo al davant de l'altar major de la basílica del monestir, en un acte d'un pregon simbolisme. I proposaren de lliurar aquella bandera a la comunitat i confeigir una nova ensenya que servís per als dos aplecs. La solució va ser salomònica, emprar la mateixa bandera per a les dues manifestacions. No se'n va fer una de nova.

L'any 2000, si no m'erro, i espero que no, va caure tal enorme devessall d'aigua sobre la Santa Muntanya la nit anterior a l'Aplec d'Esbarts (el de la sardana ja havia passat a millor vida), que sembla que entre altres coses va malmenar l'asta de la bandera i altres estris que s'empraven per als aplecs, de manera que a partir d'aquella data, aquella preciosa bandera diria que no va ser tractada amb gaire consideració. Me'n vaig adonar personalment l'any 2004, que vaig tenir oportunitat d'assistir al citat aplec, i la vaig veure repenjada a una mena de marge lateral, sense ni pena ni glòria, o potser amb més pena que glòria, tot i que no vull dubtar de la bona voluntat dels que la hi col·locaven d'aquella manera. Però francament no em va agradar gens aquella situació, i vaig fer constar la meua reclamació, perquè no em semblava que fos exhibida amb tota la dignitat que calia la nostra ensenya nacional.

Des d'aleshores no he tingut oportunitat d'assistir a cap altre aplec per a veure si la cosa havia millorat o no, i fa un parell d'anys em vaig interessar per la nostra senyera, perquè entenia que si s'usava s'havia de fer amb cura i si ja no es feia servir entenia que havia de ser guardada i exhibida a les dependències de la Institució. O cedida a Montserrat, com ja volien els esbarts l'any 1972. Opino que qualsevol d'aquests podria haver estat un bon final. Sembla que ja no es feia servir als aplecs, i ningú no m'ha sabut donar raó d'on havia anat a parar la bandera. Jo vaig pensar que algú hauria tingut aquesta bona idea de lliurar-la a la Comunitat per tal que la tinguessin ben endreçada allí. Però després de fer la recerca oportuna, des de Montserrat m'han comunicat que ni la tenen ni en saben res.

Jo vull creure que, com que sembla que encara hi ha alguna capsa per obrir, després de l'exigència empaquetadora del trasllat al nou domicili, possiblement encara pugui aparèixer a l'Obra. Però també podria haver passat que alguna persona responsable hagués tingut la condícia de conservar-la per a lliurar-la si algú la reclamava. No m'agradaria gens pensar que hagi pogut desaparèixer de manera tan absoluta i tan indigna, sense deixar cap mena de rastre, una bandera d'aquelles característiques; penso que no seria gens honrós per a l'equip o la persona que en va tenir cura aquests darrers anys.

És per això, precisament, perquè sempre confio en les persones, també o especialment en les que han tingut cura de l'Aplec d'Esbarts a Montserrat últimament, que acabarà apareixent aquella Bandera dels Aplecs. Perquè jo hi crec en la bona fe de les persones, encara que sovint potser no n'hi hagi prou. ■

Premi Floricel Rosa d'Or 2012

Lluís Balcells i Coll (Olot, 1926)

Fill de Pere Balcells i Buch, comerciant i veí d'Olot i de Montserrat Coll i Cros, de la parròquia de Sant Cristòfor les Fonts.

La cruel guerra civil viscuda en la seva infantesa, deixà petjada en el seu tarannà.

Fou el 1940 quan s'integrà al col·lectiu de joves del Centre Catòlic i donà pas a reprimides inquietuds iniciant un llarg camí d'activitats cíviques, culturals i esportives que en el pas del temps, el convertirien com a un *destacat promotor i dirigent en el món SARDANISTA*.

Va fer les primeres lletres a l'Escola Pia d'Olot, on estudiaria el comerç.

De tots és conegut que la dècada dels quaranta als cinquanta, foren anys d'extrema dificultat per a la recuperació de les nostres tradicions i molt especialment de la sardana. Anys de prohibicions, de permisos denegats, d'entrebancs i més entrebancs, que desanimaven al més optimista.

No obstant tot això, en el 1942 com a cap visible d'un grup d'inquieta jovenalla, d'actius adolescents, fundà la Secció Esportiva del Centre Catòlic, de la qual, amb el temps, en seria el president.

La seva hiperactivitat el portà a promoure: *futbol, excursionisme, ping-pong, escacs, ciclisme, handbol i basquetbol*.

■ Lluís Balcells, Premi Floricel Rosa d'Or 2012.

En una altra vessant, destacà com a *actor, pessebrista, radiofonista*, però molt especialment com a *promotor i dirigent en el món SARDANISTA* donant un fort impuls, a les ballades de sardanes i l'organització de l'annual Concurs de colles sardanistes a Olot.

1943: després de formar part d'algunes colles esportàdiques, fundà la colla sardanista LA GARROTXA, que participà en nombrosos concursos, aconseguint importants premis.

En fou cap de colla fins a la seva desaparició.

1947: crea la Secció Amics de la Sardana, que continuà amb l'organització de concursos de colles sardanistes, festivals folklòrics i concerts de música per a cobla. La plaça de Braus els donà cobertura.

En el marc dels actes d'animació estiuenca tenia cura de l'organització dels concerts, havaneres i ballades de sardanes.

És membre de la comissió organitzadora dels actes de la Comissió Abat Oliva, que serà portadora, a Montserrat, de la llàntia votiva, de la comarca de la Garrotxa.

Organitza el primer APLEC DEL SARDANISTA de la postguerra. Al matí al Firal d'Olot i a la tarda als paratges de la Moixina.

Entrà a formar part de la junta directiva del Centre Catòlic quan encara no havia complert 20 anys, i va ser vocal del 1958 fins al 1966, en què va ser nomenat president, càrrec que ostentà durant tretze anys seguits, fins al 1979, en que deixà la presidència.

1959: Consolidat l'ambient sardanista a Olot, creu arribada l'hora d'unificar esforços. Els Amics de la Sardana s'uneixen amb als antics membres del Foment de la Sardana per tal de formar l'AGRUPACIÓ SARDANISTA OLOT. En forma part de la Comissió Gestora i de la primera Junta Directiva

1960: en la dècada dels anys seixanta en l'inici de la CANÇÓ CATALANA, aconseguia la presència personal i actuació de cantants que, després aconseguiren el pinacle de la fama. Guillermina Mota, Glòria, Francesc Pi de la Serra, Enric Barbat i Joan Manuel Serrat.

1962: com a membre de la Comissió Gestora de l'Agrupació Sardanista Olot, promou l'organització del 1r APLEC DE LA SARDANA D'OLOT del 1963. L'èxit acompanyà l'aventura.

1963: aprovats finalment, pel Govern Civil de Girona, els Estatuts de l'AGRUPACIÓ SARDANISTA OLOT, en forma part de la primera junta executiva de l'entitat.

1968: és membre de la comissió Organitzadora d'OLOT CIUTAT PUBILLA DE LA SARDANA i, essent president del Centre Catòlic, dona lectura al pregó de l'important esdeveniment cultural i festiu.

Transcorregut l'any del pubillatge, reclama un breu descans i deixa de formar part de la Junta de l'Agrupació Sardanista.

1978: amb la celebració dels actes del centenari de l'entitat Centre Catòlic, del que era president, foren infinitats els actes de cultura popular i tradicional que l'entitat desenvolupa.

1996: el món sardanista recupera a Lluís Balcells.

Una segona etapa que inicia entrant a formar part de la junta directiva de l'Agrupació Sardanista d'Olot, en aquell moment presidida per Miquel Serrat.

2002: passa a ocupar-ne la presidència, càrrec que continua ostentant en el dia d'avui.

2011: en reconeixement a tan activa vida, el passat 26 de març 2011, l'Ajuntament d'Olot, a través de l'Institut de Cultura, l'hi atorga el premi honorífic Ales a la Cultura 2011.

2012: en el dia d'avui, en renovada il·lusió estimula i impulsa a la junta directiva que presideix, a renovar esforços per celebrar amb la dignitat que es mereixen, els cinquanta anys d'existència de l'entitat (1962 / 2012) i el seu 50è APLEC DE LA SARDANA D'OLOT.

Per tots aquests mèrits, ha rebut el premi Floricel Rosa d'Or 2012, que atorga l'Agrupació Sardanista Floricel d'Anglès. ■

Antoni Romero

Josep Pascual i Massaguer

Va néixer a l'Estartit el 5 de juliol del 1950, on viu. De petit ja estava aficionat a la sardana, a la música de las cobles, a les que no perdia de vista quan venien per la festa major del seu poble, Santa Anna. Feia melodies i aquesta afecció va fer, que en la dècada dels 70, formés part de l'Esbart de Contrapassaires de Torroella de Montgrí, que amb el mestratge de l'Enric Ferriol va recuperar la dansa del Contrapàs Cerdà, que no s'havia ballat a Torroella des de feia més de mig segle.

És instrumentista de tenora.

Va fer estudis musicals amb Salvador Comalada de Torroella i el gran tenorista de La Principal de La Bisbal, Josep Gispert. S'ha dedicat poc a la composició però té algunes sardanes con *Pescadors estartidencs* dedicada el 1981 a aquest col·lectiu del seu poble, *Fa deu anys*, *El cau del Duc*, *Nois i noies palamosines*, *Recordant Vilabertran*, *Vila marinera*, *En*

Quim i la Pilar, dedicada a un company de la Principal de Banyoles amb motiu de les seves noces i també amb el mateix motiu *En Nicu i la Montse*.

L'any 1983, juntament amb Joaquim Hostench varen ser cofundadors de la cobla La Principal de Banyoles (en la seva segona etapa).

Des d'aquesta data és tenora de la mateixa cobla, o sia fa 29 anys.

Continua practicant la música en aquesta i en altres cobles ocasionals o improvisades com són la Cobla del Càmping Botànic Bona Vista de Calella i en la Principal del Mont.

També forma part del cor Anselm Viola de Torroella.

El motiu pel qual és més conegut en Josep, però, és perquè les seves informacions meteorològiques surten per TV3, ja que és l'encarregat, des de la seva creació, l'any 1969, de l'estació meteorològica instal·lada en la seva població i que depèn de l'Agència Estatal de Meteorologia.

És el seu hobby, al qual es dedica amb vehemència. ■

Josep Joli Blanch

Va néixer a Castelló d'Empúries el 10 de juliol de 1931, o sia que té 80 anys. Viu a Vilarnadal, agregat de Maseracs (Alt Empordà).

És instrumentista de contrabaix i violí. La seva formació musical la va iniciar amb el seu oncle Josep Blanch i Reinalt, violí amb Enric Sans i contrabaix amb Josep Cervera i posteriorment amb el mestre J. Rodríguez, cap dels contrabaixos de l'Orquestra Simfònica de Barcelona.

Com a compositor, dintre de la seva producció i ha algunes havaneres i especialment sardanes. Aquestes són: *L'oncle Pepet* (dedicada al seu oncle i mestre Josep Blanch), *La meva vila*, *Catalunya al cor*, *L'espardenya de set vetes*, *La font de dalt*, *Petita i delicada* (dedicada a la seva esposa), *El 3 de gener*, també dedicada a la seva esposa, Dolors, amb motiu del seu aniversari.

Les havaneres són: *Enyorament* (que recorda els nou mesos que va estar hospitalitzat), *Rhoda la grega* i *Cançó de la Maria* (oració a la Verge).

Com a intèrpret ha actuat en les següents formacions musicals:

Antiga Pep, de Figueres: 1948-1952

Els Verds, de Mataró: 1952-1955

Costa Brava, de Palafrugell (fundador): 1956-1966

Maunè i Els Dinàmics (fundador): 1966-1976

Combo Gili, de Perpinyà: 1974

Ciutat de Girona (fundador): 1975-1979

Orquestra de Cambra de Girona dirigida per Lluís Albert i membre fundador de la nova Cobla Cadaqués.

Ha estat integrant dels grups d'havaneres: *Roses canta*, *Les veus de Besalú* i *Pescadors de l'Escala*.

L'any 1980 amb aquest darrer grup va patir un greu accident que el va obligar a estar en l'hospital 9 llargs mesos, motiva la seva baixa en la vida professional i li deixa importants seqüeles físiques. Després de l'accident s'ha dedicat a suplències i a la docència a l'Escola Municipal de Música de Castelló d'Empúries (de la que va ser director) durant 17 anys i de la qual han sortit alumnes de contrabaix molt destacats.

Ha estat també director de la Coral de Perelada.

En Joli era conegut en el món musical amb el sobrenom de *Metrònom* perquè reunia tres virtuts: la quadratura o la rítmica, l'afinació i la seguretat. Ell mateix es considera un romàntic que viu per la música.

Participa en cobles ocasionals com la Cobla del Càmping Vella Vista, La Principal de Mont i allà on el requereixin sempre sense cap afany de lucre.

I dintre d'aquesta línia és component del Conjunt Calidae de Caldes de Malavella, formació de 9 prestigiosos músics que fan les delícies en llars de jubilats, institucions benèfiques etc.

En Josep Joli viu amb la seva esposa Dolors en una bonica casa a Vilarnadal, on practica la lectura, sempre que la seva afecció vital, la música, li deixi temps lliure. ■

Ressons de comarques

Internacional

■ La cobla i la sardana tornaran a estar presents als Jocs Olímpics

La Fundació Universal de la Sardana (FUS) organitza un cop més una ballada de sardanes en el marc dels Jocs Olímpics de Londres. Enguany serà entre el 25 i el 30 de juny i la seva intenció és que hi hagi el màxim nombre de catalans per donar suport a aquesta activitat.

Així, l'esdeveniment principal serà el concert-ballada del divendres 29 de juny, al Broadgate Circle. És una activitat inclosa dintre del City of London Festival 2012, el que suposa garantir-ne la seva difusió per la importància que se li vol donar. La cobla responsable de la part musical serà la Sant Jordi-Ciutat de Barcelona.

Foto cobla Sant Jordi

Les peces que s'hi podran escoltar seran "una selecció de sardanes i música per a cobla de diferents èpoques i estils", segons expliquen des de la FUS. A més a més, s'estrenarà al Regne Unit la *Fanfare and Fantasy for Catalonia* del compositor anglès Tim Garland, sota la seva mateixa direcció. Aquesta obra és una peça que es va sentir per primer cop a l'Auditori de Barcelona el passat novembre resultat de l'encàrrec que féu en el seu moment l'Agrupació Cultural Folklorica Barcelona.

D'altra banda, les sardanes que s'interpretaran seran perquè tots aquells que en sàpiguen les ballin allí mateix.

A més a més, els dos dies abans del concert, i gràcies a la col·laboració de l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC), es donarà a conèixer la música de la cobla i les sardanes a dos dels conservatoris més prestigiosos de Londres: el Guildhall School of Music and Drama i el Royal College of Music. Serà mitjançant conferències amb exemples musicals a càrrec d'un professor de musicologia de l'ESMUC i de la Cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona.

Aquesta exhibició de la cobla i la sardana a Londres s'emmarca en el projecte iniciat a Barcelona

i que cada 4 anys porta la nostra dansa a les ciutats olímpiques. Així, Atlanta, Sydney, Atenes, Pequín i ara Londres hauran sentit les notes de la nostra música en un intent més d'internacionalitzar les nostres melodies i el nostre ball.

■ L'ONCE dedicarà un cupó a la sardana

L'ONCE dedicarà una col·lecció de cupons titulada 'El Millor de la Nostra Terra' a Catalunya entre els quals apareixerà la sardana. Serà amb una fotografia que ha cedit de forma altruista el conegut fotògraf Francesc 'Avi' Botet. A més a més, serà la primera vegada que el cupó sigui bilingüe, de tal manera que hi constarà "Cataluña" i "Catalunya".

La presentació oficial de la col·lecció als mitjans de comunicació va ser l'1 de juny a l'Auditori de la Conselleria d'Empresa i Ocupació de la Generalitat. En aquest esdeveniment s'hi mostraren els diversos dissenys i símbols triats per representar Catalunya. Els cupons es podran comprar la setmana del 3 de juny en els punts de venda de l'ONCE.

La imatge del món de la sardana és del citat Francesc 'Avi' Botet, que va aportar voluntàriament tota una sèrie de fotografies

perquè el departament creatiu de l'ONCE triés la més adequada per a la composició. L'Avi' Botet és un dels fotògrafs de referència del món de la sardana i els darrers anys ha sabut guanyar-se la confiança i l'estima de tots els actors implicats en el sardanisme. D'aquesta manera ha creat un arxiu fotogràfic sardanista de gran valor per la seva extensió, qualitat i assortiment. La seva predisposició per cedir desinteressadament i voluntària la fotografia ha facilitat la tasca per poder mostrar a tota la ciutadania la sardana.

Cal recordar que l'ONCE ja ha col·laborat amb la sardana recentment amb l'edició d'un disc especial de sardanes titulat *Onze sardanes per a la ONCE*. És un enregistrament que presenta, com el seu nom indica, 11 peces que 11 compositors diferents van compondre desinteressadament arran dels cursos per a persones cegues que desenvolupa en Jordi Fort, a la seu de l'Organització. I això sense oblidar que una, *Sardanes a la ONCE*, d'en Jordi Paulí, ha guanyat el Premi de la Crítica del certamen La Sardana de l'Any i *Sisè sentit*, d'en Lluís Alcalà, n'ha obtingut l'accèssit.

Ultra això, aquest proper 17 de juny, com cada any, la Delegació Territorial de Catalunya organitza una trobada familiar dels afiliats a Montserrat. Aquest any coincideix amb el Dia Universal de la Sardana i els alumnes i monitors del curset de sardanes que se celebra a l'ONCE hi faran una ballada amb la cobla Maricel. Serà a les 12.00 h a la plaça del Monestir i s'hi podran ballar, entre d'altres, les sardanes enregistrades al citat disc.

L'Alt Camp

■ *Valls commemora els 40 anys de la Unió Anelles de la Flama*

Valls compta des de fa 4 dècades amb la Unió Anelles de la Flama, una entitat que durant aquest temps s'ha posicionat com la més important de la comarca i de les més actives. És la responsable del bestiar popular de la capital de l'Alt Camp, que ha anat recuperant durant tot aquest temps. I també és l'entitat que va donar vida a la colla de competició Bell Esplai, una de les rotllanes que més joc va donar a principis dels 90 a la categoria Juvenil. A més a més, la UAF també és la responsable de l'organització de la Final del Campionat de Catalunya en categoria alevina, infantil i juvenil. És un dels concursos més dinàmics i festius de tot el calendari, i es dedica especialment a les colles més petites, amb un èxit desbordant.

Per celebrar aquests 40 anys, al llarg de l'any hi haurà diversos esdeveniments, entre els quals la recepció oficial que se celebrà el 2 de juny a l'Ajuntament de Valls. Podeu saber més sobre la UAF i la seva Fundació a la web <http://www.uaf.cat/>. També podeu estar al dia de les seves activitats, especialment les de celebració del 40 aniversari, gràcies a la pàgina web <http://unioanellesdelafama.blogspot.com.es/>.

L'Alt Empordà

■ *La Marinada i Vicenç Bou*

La cobla Marinada recorda Vicenç Bou en una interpreta-

ció musical dedicada al mestre en complir-se els 50 anys del seu traspàs.

La presentació, organitzada juntament amb l'Agrupació Sardanista Escalença Avi Xaxu i el Centre Cultural Xavier Vilanova, es féu en un doble concert els dies 1 i 2 de juny a l'Escala.

La nova proposta de la cobla Marinada *Bou revisited: la música de Vicenç Bou* és doble. D'una banda, ofereix al públic una selecció de sardanes de Vicenç Bou en format original, tal com l'autor les va escriure seixanta, vuitanta o cent anys enrere, i de l'altra, es presenten noves versions (nous arranjaments de sonoritats, harmonies i ritmes) d'algunes de les seves sardanes més populars.

El concert de presentació forma part de la cloenda del 2n Cicle d'Historiografia Sardanista de l'Escala, iniciat el passat mes de març.

Foto cobla Marinada

El Baix Camp

■ *Concurs Fotogràfic a Reus*

La Colla Sardanista Rosa de Reus ha convocat el seu tradicional Concurs Fotogràfic, obert a tothom que vulgui, d'obres en blanc i negre o color.

Hi ha dos temes a tractar: un amb fotografies de l'Aplec del Baix Camp, i l'altre sobre costums tradicionals dels Països Catalans (sardana, dansa, castells, festes, gegants, bestiari, processons, etc.)

Es concediran tres premis i un trofeu per a cada un dels temes.

Les fotografies es poden enviar fins al 31 d'octubre i el veredictes donarà a conèixer el 24 de novembre.

Més informació: Colla Sardanista de Reus. C. de l'Orient, 17, 43204 Reus, tel. 973 343 568 i correu electrònic: csrosadereus@tinet.cat.

El Baix Empordà

■ XIX Concert de Música de cobla de l'Agrupació d'Aplecs Sardanistes de les Comarques gironines

Aquest proper 30 de juny el Festival de la Portaferrada de Sant Feliu de Guíxols acull el 19è Concert de Música per a Cobla. Serà a les 22.00 h a l'Espai Port de Sant Feliu de Guíxols.

El públic hi podrà gaudir de l'espectacle *DAD.EXE* (Dret A Decidir Executable), a càrrec de la Cobla Catalana dels Sons Essencials, sota la direcció d'en Marcel Caselles, i amb l'actuació de l'Esbart Joaquim Ruyra de Blanes. Les coreografies que s'hi podran veure són obra d'en David Martínez, en Joan Serra, la Montse Colomer i en Cesc Gelabert. També es comptarà amb l'actuació com a rapsode del cantant Carles Belda, conegut artista entre el jovent pel seu estil festiu lligat a la cultura d'arrel.

Esbart Joaquim Ruyra

L'espectacle és, com indiquen els seus impulsors, "una reflexió escènica sobre la identitat i el país", ja que "quatre coreògrafs catalans s'inspiren en la identitat, la independència i les relacions entre Catalunya i Espanya per fer les seves creacions". S'hi podran apreciar els 4 grans estils de dansa tradicional catalana, com són el contrapàs, el ball Pla, la rumba i la jota.

La intenció és "renovar discursos i llenguatges de la dansa escènica d'arrel per acostar-la al públic del segle XXI" a través de diversos llenguatges expressius. Per això *DAD.EXE* es presenta com un "espectacle multidisciplinar que combina dansa, música i poesia visual, convidant a la reflexió del públic sobre el país i la identitat col·lectiva".

Una part molt interessant és que durant alguns dels moments de l'espectacle es barregen elements del jazz i la improvisació per tal d'aconseguir fer aflorar tota l'expressivitat de la cobla. D'aquesta manera cada actuació serà diferent de l'altra i configurarà un esdeveniment únic, amb una relectura de la sonoritat de la cobla. A més a més, "el guió està ple de referències a grans noms de la literatura catalana", com ara Salvador Espriu, Pere Quart, Joan Maragall, Jordi Sarsanedes, Joan Margarit o Miquel Martí i Pol i a moments històrics del nostre país, com són la Transició o la Manifestació del 10 de juliol del 2010.

Es poden comprar les entrades des d'aquest 1 de juny via Tiquet-Master al preu de 20 €. De totes maneres, les entitats federades a la Federació Sardanista de Catalunya tenen un descompte per la compra d'entrades si les reserven abans dels 20 de juny trucant al telèfon 93 319 76 37 (de dilluns a divendres de 16.00 a 20.00 h). A més a més, per només 30 € poden gaudir del concert i un sopar al club nàutic, a les 20.00 h. D'altra banda, una selecció de restaurants de Sant Feliu de Guíxols ofereix el menú del Festival a preus especials per als espectadors, com s'explica al web <http://portaferrada.guixols.cat>.

Serà la segona vegada consecutiva que aquest Festival ofereix al seu programa un concert de música per a cobla després que l'any passat es trenqués la relació amb el Festival de Peralada, marc on tradicionalment s'havia celebrat aquest esdeveniment.

D'altra banda, el fet que sigui la 50a edició del Festival de la Portaferrada fa esperar que tingui una major repercussió dins del món cultural català i se celebri amb major intensitat de manera que cal esperar que l'espectacle de música per a cobla plantejat pugui assolir un major ressò.

Aquest concert es deu a l'impuls de l'Agrupació d'Aplecs Sardanistes de les Comarques Gironines conjuntament amb el Festival de la Portaferrada de Sant Feliu de Guíxols, Amunt Produccions i l'Esbart Joaquim Ruyra de Blanes. I compta amb el suport del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Girona i La Caixa.

El Baix Empordà i el Baix Penedès

■ **Ballades solidàries**

Palamós i el Vendrell han desenvolupat durant aquests darrers mesos sengles ballades amb finalitats solidàries. L'entitat empordanesa en va organitzar una per recaptar fons per a un nen que ha de seguir un tractament mèdic als EUA; mentre que al Vendrell s'ha fet una ballada per cedir diners a Càritas.

A les ballades de sardanes i aplecs és habitual la postulació en pro dels músics o l'entitat. Sovint s'acompanya d'un sorteig de productes i obsequis. Ara sembla que les entitats sardanistes hagin inaugurat una nova manera de gestionar aquests fons: aportar-los com a donació solidària a causes diverses.

Així, a Palamós es va organitzar una ballada el passat 21 d'abril a favor del nen Richi, un infant palamosí que necessita rebre un tractament mèdic als EUA. La ballada s'emmarcava en una jornada temàtica específica per recaptar fons per a aquest menut. Totes les entitats de la població van preparar activitats diverses, i l'agrupació sardanista local va preparar una ballada. "La idea original era fer només dues sardanes –expliquen des de l'organització– però al final va ser tota una ballada".

A més a més la cobla va ser una cobla solidària integrada per músics sobretot de Girona, però també d'altres indrets. Així, hi havia músics de La Principal de la Bisbal, La Principal de Porquerres, la Jovenívola de Sabadell i la

Montgrins, entre d'altres. En conseqüència, l'activitat sardanista va ser tot un èxit i la jornada solidària també va reeixir per ajudar el menut Richi.

D'altra banda, Els Dansaires del Penedès, juntament amb el Foment Sardanista i el Casal Familiar, també van preparar el passat 20 de maig una ballada en què l'import recaptat serà per a finalitats d'ajuda al proïsme. "Amb l'argument que la sardana és una dansa solidària, de germanor i oberta a tothom vam posar-nos d'acord amb Càritas per organitzar una ballada d'ajuda als altres", indiquen des d'Els Dansaires del Penedès. Els diners i els aliments recollits es lliuraran a aquesta entitat d'ajuda, amb l'objectiu que els destinin a tots aquells que ho necessitin.

Aquesta ballada, a més a més, ha estat possible gràcies a la cobla Ressor dels Dansaires del Penedès, que ha actuat de manera altruista. Tot i el mal temps que va fer, la ballada va estar tot un èxit i va servir per aconseguir nous recursos per als més necessitats i conscienciar la societat Vendrellenca sobre aquest problema que tenalla avui en dia molta gent, especialment els immigrants que hi viuen.

L'èxit de l'acció ha provocat que s'hagi planificat que una ballada de juliol i una d'agost dels cicles d'estiu tinguin la mateixa finalitat: recaptar aliments i diners per ajudar els més necessitats.

A aquesta tendència de ballades solidàries cal sumar-hi les donacions que les entitats sardanistes han fet a les dues darreres maratons que ha organitzat TV3. Així, a la Marató de desembre

diverses agrupacions i ballades d'arreu del territori van aportar els diners recollits durant les seves activitats a favor de la regeneració i transplament d'òrgans i teixits.

També a la recentment desenvolupada Marató per la Pobresa algunes entitats han participat amb aportacions econòmiques derivades dels seus actes. També cal tenir present l'aportació solidària que van fer Colles Sardanistes de Barcelona Ciutat a la Fundació Pasqual Maragall Alzheimer Internacional. Va ser en el marc del concurs de la Catedral de l'any passat, en el qual es va estrenar la sardana *Bicicleta, cullera, poma*, amb la presència del mateix Pasqual Maragall. Els diners recollits durant la postulació del concurs es van aportar a aquesta entitat perquè investigui contra aquesta malaltia neurodegenerativa.

Totes aquestes donacions posen de manifest el vessant més benèfic del món de la sardana i obre la porta a noves expectatives de col·laboració amb diverses institucions del país.

El Barcelonès

■ **Concert d'homenatge al mestre Manuel Oltra**

Els Amics dels Concerts de l'Agrupació Cultural Folklorica Barcelona oferí un concert extraordinari d'homenatge al mester Manuel Oltra.

Les cobles actuant foren la Sant Jordi-Ciutat de Barcelona, i la Mediterrània. També es comptà amb la presència del pianista Albert Guinovart i la

mezzosoprano Marta Valero, així com Bernat Castillejo a la flauta solista, Jordi Guixé a la tenora solista i Jordi Vilaprinyó com a pianista. I és que totes les obres foren del mestre Manel Oltra, de tal manera que s'hi pogué escoltar la *Sonatina per a flauta i piano*, la *Pastoral d'hivern* per a tenora i piano, *Tres apunts i Seguici* per a piano sol *Res no és mesquí* i *Mester d'amo*, dues cançons per a veu i piano basats en poemes de Salvat-Papasseit i *Borrissol d'àngel*, una cançó per a veu, flauta i piano amb lletra d'un poema de Pere Quart.

Des del punt de vista sardanista s'oferí *Nocturnal*, *Arborada*, *Ambigua*, *La sardana del jubileu*, *La nina i el gegant*, *Jordi de Sant Jordi* i *Virgiliana*, sardana interpretada per les dues cobles.

Manuel Oltra és un dels compositors catalans més reconeguts d'avui en dia. Amb 90 anys d'edat és un dels mestres de molts autors actuals, influent per a tot tipus de musicals, entre ells la sardana i la música per a cobla.

Aquest concert forma part del cicle de concerts per a cobla de la temporada 2011-2012 que han organitzat els Amics del Concerts de l'Agrupació Cultural Folklorica Barcelona.

Foto Manuel Oltra

■ **Les Cases de la Festa**

L'Ajuntament de Barcelona ha presentat una xarxa integrada per les anomenades Cases de la Festa per potenciar la cultura popular i tradicional catalana.

El concepte de les Cases de la Festa és "projectar la contribució de la cultura d'arrel tradicional al projecte de capitalitat cultural de la ciutat". Concretament servirà per explicar, especialment als més menuts, però també al turisme, els elements festius tradicionals com la sardana, els gegants, els castellers, els trabucaires o els falcons. Aquest projecte s'emmarca en el procés que està treballant l'ajuntament per difondre i potenciar la sardana i la cultura popular.

■ **GREC**

El Festival de Barcelona, GREC 2012, s'encetà oficialment el primer de juny amb l'actuació de la cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona i el Pascal Comelade.

Si l'any passat el GREC s'inicià amb l'espectacle de Dansa de Cesc Gelabert, amb la presència de 12 sardanistes, aquest any la protagonista ha estat la música.

■ **'L'Audició' sense substitut**

Antoni Fuentes, responsable del programa 'L'Audició' de Sant Just Desvern a Ràdio Desvern, ha anunciat que deixarà de dirigir-lo aquest proper mes de juny. Davant la certesa que això suposi la desaparició d'aquest programa, amb també gairebé 400 edicions durant 10 anys, cal plantejar la possibilitat que hi hagi algú que se'n pugui fer responsable.

Aquesta situació posa de manifest un altre tema important a tenir en compte: la capacitat de relleu de persones que dirigeixen programes de sardanes a les emissores municipals. És evident que la renovació del col·lectiu sardanista no es limita només als dansaires, sinó que hi ha totes unes ramificacions que també han de poder besllumar gent capacitada i amb voluntat de prendre'n el timó.

El Berguedà

■ **Colla Brots del Cim**

Berga, des de fa 10 anys, compta amb la colla Brots del Cim, l'única colla activa de la població. Ha estat la primera de la història sardanística i ha actuat com a colla infantil durant 5 anys i com a juvenil 5 anys més. L'entitat també organitza un curset infantil i juvenil de sardanes que culmina amb un concurs infantil escolar cada 1 de maig, amb una mitjana de 3 colles.

Per celebrar aquesta dècada la colla ha organitzat diverses activitats per a aquest any. Les més destacades són un galop de germanor que el 3 de juny va fer desfilat exdansaires de la colla a la plaça de Viladomat, abans del concurs vàlid per al Campionat Territorial de les Comarques Barcelonines. També s'estrenarà la sardana *Pels meus brots* el 17 de juny, diumenge de Corpus, un cop hagi acabat la Patum de Lluïment. És una sardana del compositor Agustí Serratacó i està dedicada a tots els dansaires de la colla i a la fundadora i capdansera Susanna López. El dia 11 de setembre, Diada Nacional de Catalunya,

també tindran el privilegi d'alçar la senyera al monument a Rafael de Casanova de Berga.

El Garraf

■ *Canta'm un conte*

La cobla Maricel de Sitges participa en l'espectacle del músic i periodista David Puertas, juntament amb la il·lustradora Laura Borràs, titulat *Eduard Toldrà, canta'm un conte*.

Es tracta d'una rondalla que es converteix en un espectacle participatiu, visual i amè. Durant tres quarts d'hora permet formar els més menuts en la música, però també en la sonoritat de la cobla i la sardana. Així, mentre el text i la imatge expliquen la vida i l'obra d'Eduard Toldrà, la cobla interpreta diverses peces de la seva producció. I, entre elles, sardanes, com, *Vistes al mar*, *La maledicció del comte Arnau*, *L'hostal de la Peira*, *El giravolt de maig*, *Camperola...*

D'aquesta manera es vol normalitzar allò que ja hauria d'estar institucionalitzat, l'explicació d'un dels grans mestres de la nostra música, el concepte de la cobla i la sardana i la relació entre totes les parts.

Foto d'Eduard Toldrà

L'Osona

■ *400 programes de sardanes a Ràdio Roda*

En el decurs del mes de maig l'emissora Ràdio Roda, de Roda de Ter, ha emès el programa número 400 de sardanes. Aquesta bona notícia es contraposa a la més que probable finalització del programa de Sant Just Desvern, quan s'acabi la temporada.

Amb el títol de 'Cafè i sardanes' el 20 de març de 2004 en Josep Verdaguer i Freixes va encetar el llarg camí a Ràdio Roda que l'ha portat fins a aquesta xifra. Després de 8 anys d'emissió s'ha convertit en el programa de referència d'informació sardanista de la població. Es pot escoltar el programa especial al web <http://www.rodadeter.cat/radioroda/radiotv/detall.php?programa=2>, on també s'hi poden consultar les emissions precedents. La web de la Federació Sardanista de Catalunya també compta un enllaç per escoltar-lo.

La primera edició del 20 de març del 2004 va estrenar-se amb la retransmissió de la sardana *El bon ciutadà* de Josep Auferil en versió de la cobla Jovenívola de Sabadell.

Aquesta efemèride s'emmarca en un període en què les emissores municipals es troben en una situació complicada, sobretot per l'estat econòmic de molts ajuntaments, principals impulsors d'aquests mitjans de comunicació. De fet, com ja va avançar l'Infosardana de gener, hi ha diverses emissores que han anat suprimint programes sardanistes per estalviar despeses. O bé directament

les ràdios locals han desaparegut, amb el que suposa per a aquestes plataformes de difusió sardanista.

■ *6è Aplec Comarcal d'Osona*

El diumenge 1 de juliol, la població de Prats del Lluçanès, acullirà el 6è Aplec Comarcal d'Osona.

El matí hi haurà una Mostra de Cultura Popular i Tradicional de Catalunya: gegants, Ball del ciri, Ball dels Romeus, Ball de bastons i La Dansa i l'Espunyolet de Torelló, seguidament una audició de sardanes amb la cobla Ciutat de Girona.

Dinar de germanor i a la tarda l'Aplec Comarcal, amb les cobles: Ciutat de Girona, Jovenívola de Sabadell i Marina, s'estrenarà la sardana: *Els gegants de Prats*, de Josep Coll Ferrando.

Al final de la jornada es lliurarà l'estendard comarcal als representants de l'Ajuntament de Rupit que organitzarà aquest aplec el 2013.

El Rosselló

■ *La Colla Iris*

La colla Iris de Catalunya Nord ha participat al massiu *lipdub* celebrat a Perpinyà. D'aquesta manera el conjunt rossellonès ha mostrat la sardana a aquesta gravació que vol tenir una repercussió internacional per reivindicar la llengua catalana.

Perpinyà ha estat la seu d'aquesta manifestació en què més de 7.100 persones han intervingut en aquesta gravació de

vídeo sense interrupcions. Hi han participat tot tipus de manifestacions culturals catalanes i rosselloneses com castellers, falcons, grups de teatre, correfocs... I la sardana l'ha representada la colla Iris Catalunya Nord.

Els dansaires de la colla han ballat a la plaça de la Llotja de Perpinyà una sardana vestits amb el seu vestit oficial d'exhibicions. Un cop acabada la gravació, també han ballat amb els assistents que ho han desitjat al peu de Castellet. La cobla Sol de Banyuls s'ha encarregat de la part musical de l'esdeveniment.

La colla Iris Catalunya Nord celebra aquest 2012 els 5 anys i durant tot aquest any participarà i organitzarà diversos esdeveniments sardanistes i altres projectes.

El Segrià

■ Comencen els campionats de les colles grans i veteranes

El 13 de maig va començar a Lleida el Campionat de Catalunya de colles sardanistes en categoria Gran, considerada la categoria absoluta. D'altra banda, aquest proper 16 de juny Esparreguera acull l'inici del Campionat en la categoria de colles veteranes.

Lleida, per tant, ha recuperat un concurs vàlid per al Campionat de Catalunya en categoria Gran després que els darrers anys no tingués aquest privilegi. Això suposa que enguany la Terra Ferma organitzarà dos dels concursos més importants ja que Balaguer acull, de nou i per

tercer any consecutiu, la final de la citada categoria Gran.

Des del punt de vista competitiu, ha estat un primer concurs en què la colla campiona de la temporada passada, la Mare Nostrum de Barcelona, ha obtingut el primer lloc a les tres sardanes mentre que la colla favorita a destronar-la, les Violetes del Bosc de Barcelona, s'ha vist impossibilitada per obtenir la segona posició, que ha recaigut en la Maig, també de Barcelona. Per tant, el campionat ha començat amb molta intensitat i promet ser tan emocionant com el del darrer any, que es va decidir a la gran final de Balaguer per només mig punt de diferència.

Les formacions que participen aquest any al Campionat són: Blanca Espurna, de Sitges; Dolç Infern, de Lleida; Encís, de Manlleu; Maig, de Barcelona; Mans Amigues, de Cassà de la Selva; Mare Nostrum, de Barcelona; Mirant al Cel, de Sabadell; Riallera, de Vic; Tarragona Dansa, de Tarragona, i Violetes del Bosc, de Barcelona.

Les colles grans tenen com a properes cites obligades els concursos de Vic (7 de juliol), Tarragona (16 de setembre), Barcelona-La Catedral (23 de setembre), Girona (1 de novembre) i la ja citada final de Balaguer (11 de novembre).

Pel que fa a les colles veteranes, Esparraguera serà el primer concurs del seu Campionat. Serà el dissabte dia 16 i també suposa la recuperació d'un certamen que feia anys que no se celebrava. Al Campionat d'enguany hi participen només 5 colles: Dansaires de Maig, de Barcelona; Ressò, de Sabadell; Roques Blaves de la Passió, d'Esparreguera; Sabadell,

de Sabadell, i l'actual campiona, Toc de Dansa, de Tarragona.

Després d'Esparreguera les colles veteranes també s'enfrontaran pel títol als concursos de Vilanova i la Geltrú (21 de juliol), Lloret de Mar (11 de setembre), Cornellà de Llobregat (7 d'octubre) i la gran final de Manlleu (12 d'octubre).

■ *Picacurts!*

Recentment el Grup Sardanista Montserrat ha participat al Congrés Internacional de Cloenda 'Els Jocs a la Història', celebrat a Ascó i Móra la Nova, per explicar el seu projecte d'ensenyament sardanista *Picacurts!* en el marc de publicacions recents.

La presentació dels seus autors es va centrar en la dualitat llibre-CD per remarcar-ne l'ús de les noves tecnologies i també es va posar com a exemple de la importància del format lúdic per fer arribar a la cultura popular als més menuts.

Picacurts! és un compendi en què es poden trobar jocs, tallers i cançons que els monitors del Grup Sardanista Montserrat de Lleida han desenvolupat des del 2004 amb un notable èxit per tal de fer arribar la sardana als més menuts d'una manera directa i engrescadora. Així, un personatge de ficció, el Dr. Espardenya Faixa Fluixa, viu diverses aventures al llarg de la història amb màquina del temps per trobar la fórmula de la sardana del futur.

Els autors en són Albert Palau, Maria Pilar Artero, Aleix Barberà, Gemma Curcó i Jordi Vivas, vinculats al Grup Sardanista Montserrat de Lleida, una entitat que ha treballat a bastament l'ensenyament

ment sardanista als més menuts. Així se'ls va reconèixer amb el Premi Sardana a la categoria d'Estudis i Foment de l'estudi.

El volum es va poder editar aquest passat 2011 gràcies a l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida. El disseny és d'Eva Corretgé i Pere Obiols juntament amb l'Estudi gràfic OXIGENidees i les il·lustracions són obra d'una de les autores, Gemma Curcó. *Picacurts!* va rebre el Premi Sardana 2012 en la categoria d'Estudis i Foment de l'estudi.

Es poden consultar novetats, notícies i recursos sobre aquest llibret formatiu a la web: www.picacurts.cat.

El congrés ha estat organitzat pel Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, l'Institut Ramon Muntaner, l'Ajuntament de Móra la Nova i l'Ajuntament d'Ascó.

La Selva

■ Concurs Vila d'Amer

Aquest proper 16 de juny la comissió organitzadora del concurs de composició de sardanes Vila d'Amer 'Memorial Pere Fontàs' donarà a conèixer les 5 peces finalistes mitjançant el grup creat al Facebook. També es podrà consultar trucant per telèfon a l'Ajuntament d'Amer: 972 43 11 12. Aquestes 5 sardanes es podran escoltar i votar per triar-ne la guanyadora el proper 14 de juliol a la població de La Selva.

Un jurat format per músics i compositors revisarà les 12 composicions que es van presentar.

Aquest mateix dia 16 de juny en triaran 5 que seran les que optaran a guanyar la 5a edició del concurs de Sardanes Vila d'Amer 'Memorial Pere Fontàs'. L'ús de Facebook per donar a conèixer els resultats respon, segons el Comitè "a la possibilitat de fer servir les noves tecnologies dins del món de la sardana perquè hi ha moltes entitats que les utilitzen i és una manera ràpida i eficient de poder comunicar novetats".

Les sardanes aspirants s'interpretaran a un concert final als Jardins Pau Casals d'Amer. El públic assistent podrà determinar amb els seus vots la guanyadora. La part musical anirà a càrrec de la cobla Ciutat de Girona.

Després de la votació es podran ballar dues sardanes: *Irene i Cecília* de Jesús Bosch i *Montsevals* de Pere Fontàs. Tot seguit es desvetllarà el nom de les peces guanyadores del Primer i el Segon Premi, dotats amb 1.300 € i 700 € respectivament, i el Premi Popular, dotat amb 600 €. Aquestes sardanes es tornaran a tocar perquè el públic pugui escoltar-les com a vencedores del certamen. Finalment, abans del pisolabis, hi haurà una última sardana per ballar: *Aires amerencs*, d'en Pere Fontàs. Aquest certamen vol recordar la figura d'en Pere Fontàs, reconegut músic i compositor, mort just fa 10 anys.

Foto de Pere Fontàs

■ Sardanes d'estiu a la nit a Lloret de Mar

Cada estiu a Lloret de mar, i des de fa molts anys es celebra cada dissabte una audició de sardanes a la plaça de la vila, a partir de 2/4 d'11 de la nit.

Les dues primeres sardanes són de concert, per escoltar, per això només es toquen dos curts i dos llargs i després cinc sardanes més per a ballar.

L'activitat comença el passat dia 9 de juny, i aquest és el programa establert:

Juny: dia 16, Mediterrània, dia 23 la Flama de Farners i dia 30 Sant Jordi-Ciutat de Barcelona.

Juliol: dia 7 La Flama de Farners, dia 14 Foment de la Sardana, dia 21 Sant Jordi-Ciutat de Barcelona, dia 28 Foment de la sardana.

Agost: dia 4 Ciutat de Girona, dia 11 Bisbal Jove, dia 18 Ciutat de Girona, dia 25 Jovenívola de Sabadell.

Setembre: dia 1 Ciutat de Girona, dia 8 La Flama de Farners, dia 15 Ciutat de Girona, dia 22 Jovenívola de Sabadell.

Gran part d'aquests comentaris ens han estat facilitats per la Federació Sardanista de Catalunya. ■

Joan Gala

Onomàstica i llenguatge

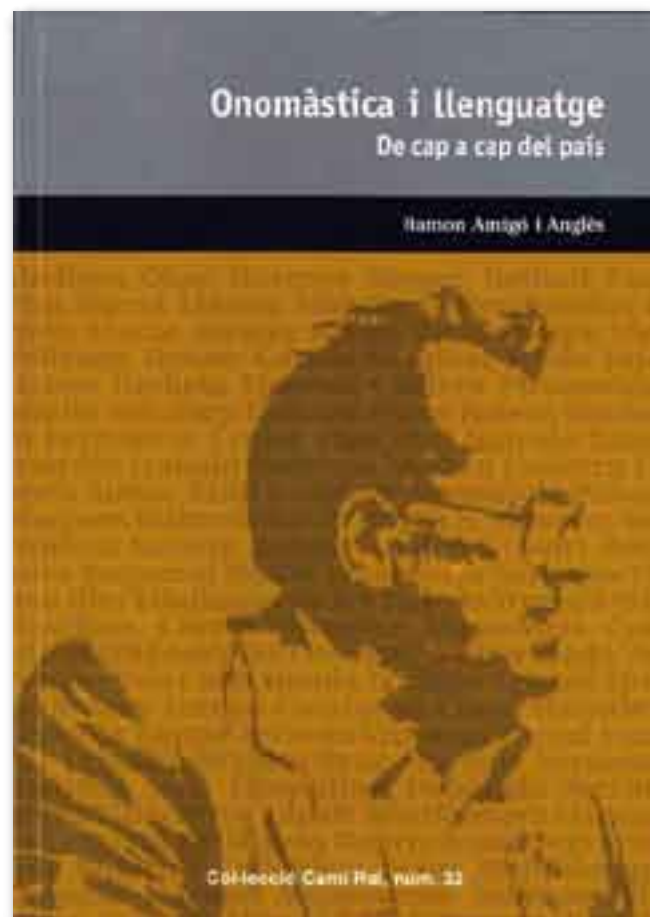
El nostre país ha tingut figures d'una gran rellevància. Anònimes i/o silenciades, en molts casos, per la dictadura. Palesa mostra d'això la podem trobar en el llibre d'Enric Ramionet Lloveras: *August Vidal, entre Llagostera i Moscou. Una història personal dins la història del segle XX*. Memòria, records i testimonis, 5. Ajuntament de Llagostera, Llagostera 2011.

Aquesta obra ens permet conèixer a fons la persona a partir del retorn (des del viatge en el vaixell Crimea, tot passant per l'arribada a Llagostera, el retrobament familiar, l'abisme ideològic, els interrogatoris, l'evolució, el refer de la vida, el no poder-se reincorporar a la docència i dedicar-se intensament a la traducció, l'aventura editora, els amics russos, la catalanitat, fins a la malaltia i la mort). Així mateix coneixem el mestre (des de la influència del mentor Aberlard Fàbrega, tot passant per la seva formació com a home i pedagog, la seva militància sindical i política, les activitats culturals, l'ampliació dels estudis, la tasca com a corresponçal de premsa a la FETE i com a comissari polític de les Brigades Internacionals, fins al seu exili) i el llarg exili a Rússia (des de l'acollida fraternal, tot passant per la casa dels nens, la provisionalitat, el xoc i la Lina, la guerra de nou, les misèries diàries, el reconeixement pel treball coratjós, la victòria i la devastació, el convertiment en professors d'espanyol, els habitatges compartits, els estudis de filologia romànica, el desencís, els records de la filla gran, la mort de Stalin i la correspondència cauter, fins als preparatius del retorn).

L'obra, que es complementa amb un resum biogràfic i la bibliografia, és un clar exemple de la tasca d'un home que forma part d'una generació que s'havia proposat transformar el món davant la injustícia, la misèria i les desigualtats. És l'esforç personal per adquirir coneixements i alliberar l'home, per

fer-lo créixer mitjançant l'educació, la formació, la generositat i el compromís social i polític.

Veritablement és la trajectòria impressionant d'un home honest que va sobreviure un llarguíssim exili (exterior i interior), que es va convertir en el traductor més prestigiós de rus, malgrat el flagell de la dictadura franquista. ■

Sardenya

És l'única guia escrita en català dedicada a Sardenya que coneixem. Ens referim al llibre de Marc Planas i Isabel Garcia Sardenya. Des de l'Alguer i Càller, Triangle Postals, Sant Lluís (Menorca), 2011". Després d'una introducció sobre l'illa, els autors ens proposen quatre rutes per conèixer-la.

El primer tram estableix com a base l'Alguer i remarca que aquesta ciutat és un regal que ens ha reservat la història i probablement la més bonica i turística de Sardenya. Un cop fet el preceptiu recorregut pel centre històric, se'ns convida a conèixer les grutes de Neptú, Stintino, Porto Torres, la necròpoli de l'Anghelu Ruju, Sàsser, Santa Trinità di Saccargia, Sant'Antioco di Bisarcio, el nurag Santu Antine i Bosa... al llarg de tres dies.

Com a complement per a una estada d'una setmana ens suggereixen dues opcions. Una ens porta per Castelsardo, Santa Teresa Gallura, la Maddalena, Caprera, Capo d'Orso, Arzachena, Costa Smeralda i Olbia, mentre que l'altra ens desplaça per Nuoro, Orgosolo, Dorgali, Cala Gonone i el Genargentu, bàsicament.

L'altra opció setmanal parteix de Càller i, després de conèixer la capital sarda, se'ns suggereix visitar Su Nuraxi, la Giara di Gesturi, Cabras, San Salvatore, San Giovanni di Sinis, Tharros, Oristany, el complex nuràgic Santa Cristina, el nurag Losa, Iglesias, Sant'Antioco i Nora, principalment.

Aparentment sembla una guia adreçada al turista que, per desplaçar-se des de Catalunya, aprofita les línies aèries de baix cost o la marítima, però que pot utilitzar tothom. No abasta Sardenya plenament, però ens ofereix informació més que suficient per endinsar-nos a conèixer la segona illa més gran de la Mediterrània. Respecte a l'Alguer hi trobem a faltar una referència al Santuari de Vallverd i als estanys Càlic i Baratz. Tot i així és una edició molt digna amb unes dues-centes fotografies a color, a més d'il-

lustracions i mapes. Considerem que aquesta guia és una bona eina per als catalans que tenen previst de visitar la "Barceloneta" de Sardenya i endinsar-se per la segona illa més gran del Mediterrani. ■

Artistes i la sardana

Ramon Casas i Carbó

(Barcelona, 4 de gener de 1866 - Barcelona, 29 de febrer de 1932)

Va ser un pintor, dibuixant i cartellista vinculat a l'impressionisme i un dels impulsors del modernisme català.

Aquesta pintura titulada *Sardanes a la font de sant Roc, d'Olot*, fou pintada el 1902, i actualment es troba exposada a la Sala La Rotonda del Cercle del Liceu de Barcelona, fundat el 1847, on hi ha moltes pintures de Casas.

A finals del segle XIX i principis del XX, foren molts els pintors que sojornaren a la ciutat d'Olot, en els mesos d'estiu, a més de Casas hi consta la presència, entre d'altres, de Santiago Rusiñol, Modest Urgell, Laureà Barrau, Enric Galwey, Lluís Masriera, etc.

És, creiem, una de les pintures més boniques i remarcables que s'han fet de la nostra dansa. ■

■ *Sardanes a la font de sant Roc, d'Olot*, pintada el 1902.

Núria Lorente
(sopa de lletres)

Amadeu Cuadrado
(mots encreuats)

Sopa de lletres

7 Sardanes de
Ricard Lamote de Grignon

M	T	H	I	O	K	A	S	S	V	R	E	G	B
X	S	T	A	L	B	C	L	X	I	P	A	J	X
R	U	A	D	U	T	H	G	A	O	M	N	N	Y
M	G	I	N	O	M	P	T	L	I	L	E	H	J
U	Q	M	A	T	N	H	R	C	U	C	W	R	N
L	T	L	J	X	E	E	A	H	E	R	P	G	Ç
L	R	Ç	B	I	N	L	N	O	S	T	L	U	Q
E	A	G	O	Z	Y	A	M	J	W	H	L	F	N
D	E	R	P	G	O	R	K	N	F	U	N	T	O
I	U	S	R	U	R	M	Ç	Y	N	N	G	N	F
M	L	K	A	F	N	V	J	I	P	S	R	Y	K
A	N	F	C	M	E	R	N	C	A	B	F	V	D
C	L	A	I	E	L	N	O	G	U	E	R	S	S
J	O	P	U	R	H	E	Z	S	V	L	L	N	I

Mots encreuats

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2						■					
3			■						■		
4						■					
5					■		■				
6	■										■
7					■		■				
8				■				■			
9						■					
10		■								■	
11						■					

Horizontals: 1. L'art que va practicar el pintor empordanès Salvador Dalí. 2. Del revés: de vegades és pitjor que la malaltia. Un altre, els altres... 3. Ràdio Nacional. Conjunt de persones que practiquen el sectarisme. En mig de la fila. 4. Del revés: Dalí va crear el seu monogràfic a Figueres. Tota la part central d'un cadafal. 5. Es va deixar entabanar per l'Eva. El cap d'en Salvador. Del revés: el pot causar un incendi o una pedregada. 6. Aquestes coses pertanyen a Dalí, però no tenen principi. 7. Tocaves només les consonants. La Gala en porta dues com aquesta. Del revés: foguera on antigament cremaven els condemnats. 8. Onada. Distribuïdora de Pintures Gironina. Acullí a mitges. 9. Donava, transferia alguna cosa a algú. Mitja alcabalera. 10. El cor d'un surrealista. Dues olles juntes, però la segona està destapada. La tapa que falta a la segona olla. 11. No vingui a l'hora. La meitat d'una armellada.

Verticals. 1. Del revés: són d'or. Interpretat un vals o un tango. 2. Poseu cadenes a algú, de corcoll. En mig del mar. 3. Part central d'una arma. Nom d'en Dalí. 4. En facis un resum. La Gilda no té ni cap ni peus. 5. Estàvem. El cap d'un navegant. Gran pintor empordanès. 6. Cap d'ànec. El cor d'una secta. Territori, nació, de corcoll. Es troba en un país i en una nació. 7. Discurs molt i molt pesat. El cor d'en Mas. La dona i al mateix temps la musa, d'en Dalí. 8. Del revés: l'any 2004 era el d'en Dalí (dos mots). Lliri avocàtic. 9. En mig d'unes festes. Del revés: verge molt venerada pels andalusos. 10. Mescla que consta de tres fases, com per exemple, cafè, llet i conyac. En mig del cel. 11. Del revés: una flor molt estimada per en Dalí. Poble empordanès on està enterrada la dona d'en Dalí. ■

T	E	W	R	V	■	I	D	R	V	T
O	■	V	T	T	V	T	T	O	■	V
B	V	Ç	T	V	■	V	I	D	E	Ç
U	C	V	■	G	P	D	■	V	N	O
P	I	R	V	■	V	■	S	A	Ç	T
■	S	E	N	V	■	I	N	I	T	V
D	V	N	■	■	S	■	W	V	D	V
V	F	■	V	■	W	U	S	E	U	■
T	I	■	■	T	C	E	■	S	■	R
I	■	T	T	V	■	R	E	■	W	■
V	■	T	■	■	■	■	■	■	■	S

I	N	T	T	A	V	Z	E	H	R	U	P	O	J
S	S	R	E	U	G	O	N	E	L	I	A	I	C
D	V	F	B	C	A	B	C	N	E	R	W	C	F
K	R	S	P	I	S	I	V	A	N	F	K	A	T
N	G	N	N	Y	Ç	W	R	U	R	S	■	■	■
O	T	N	U	F	N	K	R	K	O	G	P	■	■
N	F	L	H	M	J	W	V	■	Z	O	G	■	■
D	T	U	S	T	S	O	N	T	N	I	B	■	■
Ç	G	P	R	E	H	V	E	E	X	J	T	■	■
N	R	M	C	U	C	R	H	N	T	A	W	■	■
J	H	E	T	I	L	I	T	J	W	O	N	■	■
N	Y	N	N	W	O	M	A	G	A	D	U	■	■
X	J	A	J	P	X	X	L	C	L	B	■	■	■
B	G	R	E	S	V	S	A	S	K	A	O	■	■

Solutions

19è Concert de Música per a Cobla

SANT FELIU DE GUÍXOLS

30 de juny de 2012 - 22 h

Espai Port

COBLA CATALANA DELS SONS ESSENCIALS

Direcció: Marcel Casellas

ESBART JOAQUIM RUYRA DE BLANES

Coreografies: David Martínez, Joan Serra, Montse Colomer i Cesc Gelabert

Fotografia: Barroca / Journal / Montserrat

PRODUCCIÓ:

AMB EL SUPORT DE:

